

Nr 5. 2023

DANMARKS BIBLIOTEKER

ROTTERDAM: IFLA FLASH MOB MED BØRNEBØGER

København: Interview med Mia Nyegaard • IFLA vender skuden
Lone F. Westphall: Fællesskaber - Ikke mere snak nu handler vi
Nekrolog over Biblioteksvagten • Biblioteket som vidensgarant
Leder: Styrk bibliotekerne og Dansk Kulturliv

**DANMARKS
BIBLIOTEKSFØRENING**

Forside: IFLA WLIC 2023 Rotterdam: Stor Flash Mob midt i myldretiden på Rotterdam Central Station den 20. august med blandt andre danske 'børnebogsaktivister' – Anne Green og Søren Dahl Mortensen.

Foto: IFLA/Matteo Cogliati.

Danmarks Biblioteker

Et biblioteks- og kulturmagasinet
27 årg., nr. 5. 17. oktober 2023

Udgiver/Adresse

Danmarks Biblioteksforening
Farvergade 27D
DK-1463 København K
Telefon: 33 25 09 35
e-mail: db@db.dk
www.db.dk

Redaktør

Hellen Niegaard (hn@db.dk), ansvarsh.

Kommende numre af Danmarks Biblioteker

Nr. 6. 11. december 2023

E-magasin

Det nye nummer findes fra udgivelsesdagen på forsiden af www.db.dk – Magasinet

NB: Pga. Post Nords omdelingsterminer kan DB ikke garantere, at den trykte udgave leveres i overensstemmelse med DBs udgivelsesplan

Tidligere numre og artikler

Se www.db.dk/magasiner

Abonnementspris

For medlemmer kr. 300,-
For ikke-medlemmer kr. 650,-
Studerende kr. 60,-

Annoncer

Formater og priser:
kortlink.dk/2mc88

Grafisk produktion

Stæhr Grafisk

Tryk

Kailow Graphic A/S
Denne tryksag er produceret under standarderne:
DS 49001 CSR – ISO 14001. Miljø - ISO 9001
Kvalitet - OHSAS 18001 Arbejdsmiljø

Oplag

Distribueret 1.349 + 500 til anden uddeling
ifølge Dansk Oplagskontrol
ISSN nr.: 1397-1026

Gengivelse af artikler tilladt med kildeangivelse.
Artikler m.v. afspejler alene pågældende skribents holdning.

Danmarks Biblioteksforenings Forretningsudvalg

Paw Østergaard Jensen (A) Albertslund, formand.
Claus Mørkbak Højrup (V) Hjørring, politisk næstformand. Annette W. Godt, bibliotekschef Allerød og faglig næstformand.
Signe Bekker Dhiman (A) Aabenraa. Anette Mortensen (V) Stevns. Carsten Petersen (C) Sorø. Johs Poulsen (B) Herning. Anni Bagge Jensen, bibliotekschef Langeland. Lars Bornæs, bibliotekschef Silkeborg. Kristine Nygaard, bibliotekschef, Aalborg.

LEDER

STYRK BIBLIOTEKERNE OG DANSK KULTURLIV

Af Paw Østergaard Jensen (A), formand for Danmarks Biblioteksforening

Endnu et budget er netop blevet vedtaget i de danske kommuner. Kort tid efter vi kunne glæde os over, at der var afsat lidt flere midler til kultur i finanslovsforslaget, kunne vi græmmes over de meget voldsomme besparelser på kultur og særligt på biblioteker ude i mange kommuner.

Det understreger i den grad behovet for at styrke kulturens stemme. Det er ikke nok, at vi i bibliotekerne og i de andre dele af kulturen hver på vores område prøver at råbe landets beslutningstagere op. Vi må i hele kulturbranchen råbe endnu højere op om, hvordan bibliotekerne og kulturen ikke alene på egne kerneområder er vigtige og uerstattelige i borgernes liv – men især skal vi råbe endnu højere, når det gælder bibliotekernes og kulturens kraft og styrke, når det handler om at "bidrage til at løse tidens store kriser, herunder klimakrisen, naturkrisen, velfærds-krisen og trivselskrisen". Som de tre regeringspartier så rigtigt skriver i Regeringsgrundlaget. Det forbliver et hult ønske, hvis det i sidste ende bliver på kulturkontoen, kommunerne må finde de besparelser, som regeringen stiller som administrative krav.

I Danmarks Biblioteksforening har vi gennem hele budgetfasen løbende forsøgt at kommunikere dette budskab i kommunerne og i finanslovsforhandlingerne. Ikke alene til de nationale men også til lokale politikere. Men de er svære at råbe op.

Vi tror derfor på, at det er bydende nødvendigt, at vi forener vores kræfter og samarbejder meget mere med resten af kulturlivet. Vi skal være tydelige i ønsker, forventninger og krav – sammen.

Under coronakrisen lærte vi, hvor meget det betyder, at vi i de kulturelle brancher forsøger at tale med én stemme, når vi har en fælles interesse. Vi oplevede, at der pludselig blev lyttet mere fra ikke bare kulturministeriet, men fra flere andre myndigheders side. Derfor begyndte vi at opbygge alliancen Dansk Kulturliv som vi siden har udviklet og skabt i form af en fælles paraply for teatre, museer, festivaler, kulturhuse, orkestre og biblioteker. Og som en fælles samfundsstemme når det gælder de store og vigtige træk og opgaver, der kræver alles opbakning. Som f.eks. omkring regeringens meget italesatte ambition om de 43.000 unge uden uddannelse eller plan for fremtiden. Hvem skal sætte projekter i søen, koordinere, samordne og fastholde den slags enorme ambitioner? Svaret er åbenlyst - kulturdanmark ude i kommunerne.

Vi kan mærke, det virker. Vi inviteres til flere af de centrale udvalg og indgår i væsentligt flere politiske og administrative dialoger. Vi inviteres ofte med, når de politiske udspil skabes. Efter vores egen opfattelse ikke ofte nok. Vi synes, at vi og kulturen, som det kit der holder Danmark sammen, skal have mere indflydelse. I Danmarks Biblioteksforening går vi derfor videre i samarbejdet med de seks andre større interesseorganisationer på området og skaber et sekretariat og søger midler til opbygningen fra de nationale puljer, som vi f.eks. kender det fra idrættens verden – hvor vi ved det virker/batter noget.

Vi skal styrke dansk kulturliv som en fælles stemme, så vi også i de danske byråd får en stærkere stemme, når der lægges budgetter. Vi skal tale, så borgmestre, økonomiudvalg, byråd og alle de andre udvalg og forvaltninger er klar over bibliotekernes og kulturens rolle i også at bidrage til at løse tidens store kriser lokalt.

INDHOLD

En milliard til kulturen. Lød en forjættende melding fra kulturministeren om finansloven. Det var så over fire år; trist for kulturen og for bibliotekerne. Barske 2024-besparelser er i vente i mange kommuner, side 4.

Uro om Københavns bibliotekers udvikling. Forfattere skriver åbent brev til kulturborgmesteren. Hvad mener Mia Nyegaard (B) om situationen og om bibliotekernes fremtid, læs interview side 7.

Biblioteksbrugen er under ændring. Tænk tanken Fremtidens Biblioteker er på trapperne med ny brugeranalyse. Biblioteker skal turde være vidensgaranter i en woke og antiwoke verden – debatindlæg fra Tina Pihl. IFLA 2023 i Rotterdam gik ikke stille for sig. Kirsten Boelt, medlem af IFLA-styrelsen, lodder stemningen sammen med politikere og andre delegater.

Læs om aktuell bibliotekspolitik i Norge og Klummen, hvor bibliotekschef i Randers, Lone Føgh Westphall, opfordrer til handling omkring ensomhed, fællesskaber og bibliotekerne!

Hellen Niegaard

- 2 Leder
- 4 Ansvar for Danmark
Budgetter, besparelser og biblioteker
Hellen Niegaard
- 5 Nyhedsklip
Fantasi og magi på Esbjerg Fantasyfestival
Nota og Det Kgl. Bibliotek sammenlægges
Dubai trækker sig
Vejle Bibliotek lukker
Årets Ally gik til Biblioteket Frederiksberg
- 6 Uro om Københavns Kommunes Biblioteker
- 7 Hvad mener borgmesteren?
Interview med Mia Nyegaard (B)
Hellen Niegaard
- 8 Biblioteksbrug i dag og i morgen
Cecilie Stavnstrup Sørensen
Kristine Lykke Roed
- 10 Regeringen i Norge styrker bibliotekerne
Nora Steenberg
- 11 [Set fra MIN stol]
Behov for fællesskaber:
Ikke mere snak – nu handler vi
Lone Føgh Westphall
- 12 Biblioteksvagten (1999-2023) gav borgerne svar
Grete Ninette Halling
- 14 Debat: Biblioteker som vidensgaranter
i en woke og antiwoke verden
Tina Pihl
- 16 RDA: Fra kartotekskort til brugerfokus
Emilie Sørine Ullerup, Leif Andresen og
Marie Mærsk Deleuran
- 18 Sprogtræning på Odense Hovedbibliotek
Lars Hovgaard
- 20 OBA Next - mere end en bygning
Rolf Hapel
- 23 Holland og superbibliotekerne
Hellen Niegaard
- 24 **IFLA 2023. Interview med Kirsten Boelt**
Nu vender vi IFLA-skuden
- 26 **Udfordringerne har stået i kø!**
- 27 **WLIC 2023 set med politiske briller**
Søren Windell (C) og Maria Brumvig (A)

Hvem bruger bibliotekerne? Ny stor segmentundersøgelse på vej ... 8

Nej til IFLA 2024 i Dubai – lød mange indslag på WLIC i Rotterdam ... 24

- 28 IFLA WLIC-konferencen set med en nybegynders øjne
Anne Green
- 29 Internationalt arbejde med IFLA
Søren Dahl Mortensen
- 30 Farvel til IFLA Public Library Section.
Goddag til IFLA Buildings & Equipment
Jakob Lærkes
- 31 Bibliotekets rolle i samfundet
Helle Laursen og Dorte Rugtved
- 32 Når fællesskaber viser vej til klimahandling
Kira Gilling Hansen og Thomas Sture Rasmussen
- 34 Klimaet skal på dagsordenen nu - politisk opfordring fra
Johannes Lundsryd Jensen (A) og Stephanie Lose (V)
- 34 Fokus på kulturens rolle
Michel Steen-Hansen

ANSVAR FOR DANMARK

Foto: HN

BUDGETTER, BESPARELSER OG BIBLIOTEKER

Alle kommuner har netop været ude i flere måneders hårde 2024-budgetforhandlinger. Besparelser langt ind i velfærden tegner sig.

Nærmest bizart at se på i en tid, hvor landets pengekasse ifølge finansministeren faktisk ikke har det ringe. En tid, hvor klimaet kalder på her og nu-investeringer. En tid, hvor landets folkeskole skal gentænkes og styrkes. En tid, hvor sygehus- og sundhedsvæsen er synligt presset. Og samtidig en tid, hvor Danmarks SVM-regering både ønsker skattelettelser og samtidig bruger milliarder på tilskud til krigen i Ukraine; hvoraf ikke alle synes lige gennemsigtige. Hvad sker der for regeringen, hvis grundlag som bekendt er "Ansvar for Danmark".

Kommunernes 2024 budget

Alle kommuner skal spare i 2024 og frem, og spareøvelserne har været omfattende. Baggrunden er bl.a. regeringens økonomiaftale med kommunerne for 2024, hvor kommunerne er blevet pålagt at finde 700 millioner kroner i besparelser på administration. En opgave som kommunerne er gået til på forskellig vis. I alt vil 27% af kommunerne – ifølge en spørgeskemaundersøgelse udført af Danske Kommuner som 47 kommuner har besvaret – regne besparelsen ind i næste års budget, men afventer, at regeringen selv peger på, hvor det skal ske. Mens 61% både vil indregne besparelser på administration og pege på, hvor der skal spares, vil 12% af kommunerne hverken regne besparelser ind i næste års budget eller pege på besparelser, før regeringen har meldt ud.

Hvad med bibliotekerne?

Også biblioteksområdet er udsat oven på en længere årrække med en kombination af nedskæringer, effektivisering afledt af kommunalreformen og tilgang af nye opgaver. Ikke alene opgaver i relation til andre sektorer, men også kerneområder og opgaver direkte afledt af medieudviklingen og digitaliseringen. Det er på sin vis aldrig 100% anerkendt, at bibliotekerne i dag på én og samme gang skal yde biblioteksservice af ordentlig kvalitet i både fysisk format og digitalt. Dertil behøves en opdateret lov eller national strategi for bibliotekerne som Danmarks vigtige oplysnings- og litteraturinstitution lokalt.

Fysisk og digitalt! En langsom udhuling af materialebudgetterne er resultatet, hvilket er fatalt set i sammenhæng med en stigende reduktion af bibliotekernes bibliotekariske ekspertise, en konsekvens af naturlig afgang, men også af besparelser.

"Grænsen er nok nået", lød en artikeloverskrift i netmediet *Kulturmonitor* 31. august. Denne milde underdrivelse kom fra Michel Sten-Hansen, direktør i Danmarks Biblioteksforening.

"Den kunne også have været, at børn, der ikke har adgang til bøger, bliver dårligere til at læse" som han fortalte i relation til en aktuel opgørelse, lavet af kulturministeriet til SF's socialordfører, Theresa Berg Andersen. "Her har ministeren opgjort antallet af for biblioteker fra 2006 og frem til i dag og gjort det klart, at antallet af danske biblioteker er faldet drastisk gennem de sidste 17 år. Opgørelsen viser, at antallet af biblioteksfilialer er faldet fra 420 (2006) til 310 (2022) altså en lukning af ¼ af bibliotekerne."

Danmarks Biblioteksforening efterlyser seriøse biblioteksdrøftelser med regering og Folketinget.

En milliard til kulturen

Kulturminister Jakob Engel-Schmidt (M) blev modtaget med nærmest kyshånd af kultursektoren og vil med egne ord gerne "løfte kulturen markant", fordi "kulturen har kæmpe betydning for os alle. Det er den, der danner os og binder os sammen som folk og skaber fællesskaber." Og lovende lød det da også, da ministeren 31. august glad meldte ud: En milliard til kulturen i regeringens forslag til finanslov! Ja, faktisk var det 1,1.

Umiddelbart kunne mange klappe i hænderne i kultursektoren, da Moderaterne, som i en avis-kronik i 2022 havde foreslået 'at styrke kulturen og øge kulturbudgettet med en milliard kroner om året, oven i det nuværende kulturbudget, i de næste fem år.' kom med i regeringen i december 2022 og fik kulturministerposten. Men det blev så ikke helt til de fem milliarder oveni.

Det blev helt konkret til 1,1 milliard over fire år, dvs. omkring 234 millioner hvert år. Dog noterede man sig i kulturbranchen langt fra reelt nye 234 millioner kroner. Mere end halvdelen udgøres ifølge bl.a. kulturmediet *Søndag Aften* af forskelligartede initiativer og bevillinger på 2023-budgettet, der står til udløb, men hvoraf flere har ansøgt om genbevilling.

■ 'Sammen kan vi skabe en bedre fremtid for Danmark', lød det i regeringsgrundlaget, der også fremhæver, at det skal ske "med et fælles afsæt i kærlighed til Danmark, en tro på vores demokrati og et ønske om at styrke vores kulturelle og demokratiske liv." Vi får se, hvor stor kærligheden reelt er til kulturen og bibliotekerne.

[NYHEDSKLIP...]

■ **Fantasi og magi på Esbjerg Fantasyfestival.** Her hylides fantasy litteratur og den glæde og læselyst, som både børn og voksne oplever ved genren – 12.000 fra nær og fjern deltog i år. Prisen Årets Danske Fantasybog gik til *De falske liv*, anden del af *Tavse Verdener* af forfatteren Boris Hansen. Et "virkelig gennemtænkt værk. Karaktererne er stærke, har dybde, og de skal tage stilling til store filosofiske spørgsmål. Plottet er hæsblæsende, og opleves som en binge-worthy TV-serie, der tager læseren igennem hele følelses-spektrummet. Den originale præmis er så veludført, at vi ville ønske, vi kunne rejse ind i Årets Danske Fantasybog", lød begrundelsen blandt andet. Denne pris og flere andre blev uddelt under Fantasyfestivalen i årets tredje weekend i september.

■ **Nota og Det Kgl. Bibliotek sammenlægges.** Det sker 1. januar 2024, oplyser kulturminister Jakob Engel-Schmidt (M). Nota - det nationale bibliotek for blinde, svagsynede og ordblinde - producerer og formidler bøger, studiematerialer, tidsskrifter mv. i elektronisk form. Svend Larsen, direktør for Det Kgl. Bibliotek, ser positivt på udviklingen. "Det Kgl. Bibliotek giver borgere i hele landet adgang til en verden af viden og kulturelle oplevelser. En sammenlægning med Notas service til personer med læsehåndicap vil udbygge Det Kgl. Biblioteks rolle som hele Danmarks bibliotek".

Kst. direktør for Nota, Michael Karvø, bliver vicedirektør med ansvar for Nota-aktiviteterne og forventer kombinationen af de to sæt fagligheder vil være til gavn for alle mennesker med læsehåndicap.

■ **Dubai trækker sig.** IFLA, den internationale biblioteksorganisation, meddeler, at the Emirates Library and Information Association har trukket deres invitation om at afholde IFLA 2024 i Dubai tilbage. Planerne om at afholde IFLA verdenskongressen i Dubai har mødt mange protester bl.a. fra Danmarks Biblioteksforening. Der holdes igen verdenskongres i 2025. Hvor er endnu åbent. Læs interview med Kirsten Boelt, medlem af IFLA Governing Board side 24.

■ **Vejlø Bibliotek lukker, når nyt kulturhus bygges.** Kommunen afsætter 115 mio. kroner over nogle år til projektet, som skabes i et samarbejde med DGI, der samtidig bygger nyt hovedsæde på nabogræsplænen. Synergieffekter skal undersøges. En foreløbig tidsplan omfatter: Efterår 2023 borger- og interessentinddragelse, midt marts 2024 konkurrenceprogram godkendes, sommer 2024 arkitektkonkurrence, ultimo 2024/primo 2025 byggestart og ultimo 2026/primo 2027 – åbning. Biblioteket lukkes og tømmes, mens der bygges. Da Vejlø fungerer som centralbibliotek, skal der bl.a. findes en løsning på, hvor funktionen varetages under lukningen.

■ **Årets Ally gik til Biblioteket Frederiksberg** ved Danish Rainbow Awards 27. september i Cirkusbygningen i København. "Prisen blev givet, fordi vi i marts – på trods af debat, demonstrationer og trusler – holdt fast i at afholde et planlagt arrangement, der formidlede bogen *Børnene fra Sølvgade* af Rene Toft Simonsen. Arrangementet på biblioteket var lige som bogen en hyldest til mangfoldighed.

Vi arbejder hver dag med at gøre litteraturen aktuel og levende og på at skabe et bibliotek, hvor alle føler sig inkluderet, uanset baggrunde og overbevisninger", lyder det fra Frederiksberg. Læs debatindlæg med Tina Pihl, side 14.

Foto: Bibliotekschef Tina Pihl modtager prisen sammen med Frederiksbergs borgmester Michael Vindfeldt (A) samt rådmand for Kultur og Fritid Lotte Kofoed (F) og drag-performerne Diana Diamond og Di Di Cancerella.

/HN

Årets største bogfest 3. til 5. november i Bella Center

BOGFORUM

FREDAG 10-19
LØRDAG 10-18
SØNDAG 10-18

3.-5. NOV. '23

Bogforum Bellagroup

Mød Danmarks Biblioteksforening
fredag den 3. november kl. 15.00 på Bellascenen.

Hvorfor fanden læser de ikke?

Hvilke veje man kan gå for at stimulere børn og unges lystlæsning. Debat med Simon Skov Fougat (PIRLS), Nationalt Center for Skoleforskning/Afd. for Fagdidaktik Aarhus Universitet DPU, Filiz Thunø (A), Roskilde Byråd og formand for DB Læringsudvalg, og Michel Steen-Hansen, direktør i Danmarks Biblioteksforening.

Besøg også Litteratursidens stand (C3-011) og eReolen i lyttesalonen (C2-036).

Tid & sted 2023

Fredag d. 3. november 2023 kl. 10-19. Lørdag d. 4. november og søndag d. 5. november 2023 kl. 10-18

Program og billetsalg på bogforum.dk.

Gruppepriser for de biblioteker og læseklubber som besøger Bogforum med busfulde af glade læsere.

På gensyn i Bella Center
Danmarks Biblioteksforening

URO OM KØBENHAVNS KOMMUNES BIBLIOTEKER

Flere efterspurgte og populære bøger i udstillinger og udvidet onlinebetjening, men færre bøger på reolerne og færre timer med bibliotekarbetjening.

Bibliotekernes aktuelle udvikling i Københavns Kommune skaber debat.

Åbent brev om bibliotekerne

En SoMe kommentar fra forfatteren Sophie Kragh-Müller, som oplever, at de Københavnske bibliotekers hylder er halvtomme og efterhånden ligner et supermarked fik i september hundredvis af likes. En strategi for de københavnske biblioteker betyder bl.a., at bogudvalget i bibliotekernes udstillinger besluttet centralt og formidles på samme måde fra bibliotek til bibliotek.

”Har du besøgt bibliotekerne og set de gabende tomme hylder?” lød det siden i et åbent brev 21. september til Københavns kulturborgmester, Mia Nyegaard (B). Kragh-Müller og en større gruppe forfattere, borgere i København, opfordrer kommunen og dens politikere til at stoppe op, tage ansvaret på sig og gentænke biblioteket. I forhold til ”- den nuværende udvikling som (er) en afvikling” og de peger blandt andet på den aktuelle formidlingsstrategi.

”Biblioteket som en butiks-kæde, hvor alle butikker har det samme lille udvalg, og hvor betjeningen er så sparsom, at den er en bagatel. Med dette brev vil vi opfordre til, at man stopper op og gentænker bibliotekets kernefunktion, at man tager ansvaret på sig og går en anden vej. Ind i litteraturen, ind i bøgernes verden, og ikke væk fra den. Vi vil have bøger tilbage på hylderne. Derudover opfordrer vi til, at man gør brug af de mange ressourcer, der allerede findes, og tænker dem ind i bibliotekets praksis. Bibliotekarerne bør igen have råderum og autoritet til at lave kompetent og relevant litteraturformidling på det enkelte, lokale bibliotek.”

Majmøde om biblioteksudviklingen

”Er der en bibliotekar til stede? Både ansatte og lånere lufter stor frustration” lød det tilbage i maj i dagbladet *Politiken*. Københavns Kommunes bibliotekspolitik var 9. maj emnet for en offentlig debat om udvikling og prioriteringer.

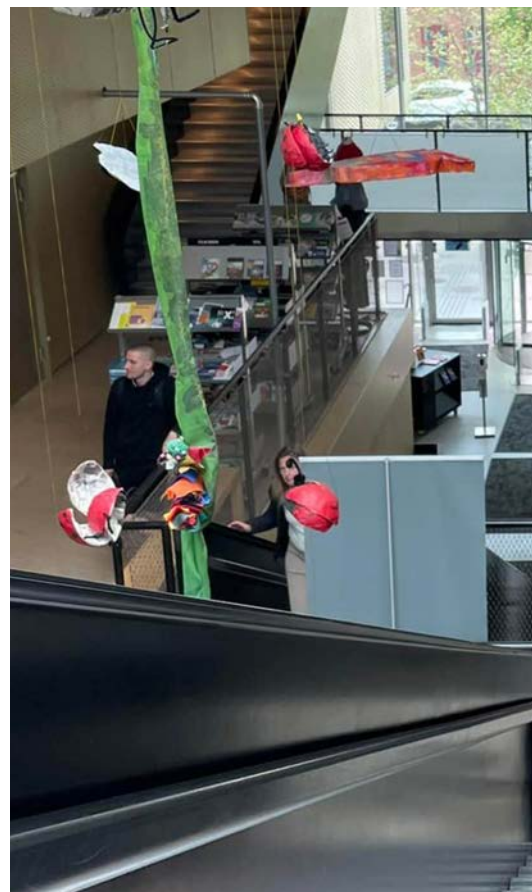
I mødet, arrangeret af Forbundet Kultur og Informations lokale klub, var borgere, brugergrupper som Dansk Handicapforbund, bibliotekarer og de lokale kulturpolitikere inviteret til at diskutere bibliotekernes service og fremtid.

Fra Københavns Borgerrepræsentation deltog to politikere, Bente Møller (Ø) og Karina Bergmann (C). Enhedslistens Bente Møller mindede bibliotekarerne om, at de har en forpligtelse til at klæde politikerne på.

”Vi uddør i de publikumsorienterede aktiviteter” sagde Tage Sørensen, bibliotekarernes fællestillidsmand. Fra anden side lød det, at bemanningen var skåret ind til benet. ”Vi skal lave ting, der skal sælge sig selv i den ubemandede åbningstid.”

Men udviklingen er ikke udtryk for en spareøvelse, fastslog chef for Københavns Biblioteker, Jakob Heide Petersen, et par dage efter i samme avis og uddybede: ”Der er jo løbende justeringer. Sidste år blev der afsat ekstra penge til indkøb af materialer, men omvendt har vi på driftsområdet skullet effektivisere ligesom andre af kommunens forvaltninger”.

Konservatives Karina Bergmann gav udtryk for, at udviklingen skal vendes. ”Jeg vil have uddannede bibliotekarer”, sagde politikerne, der siden i relation til kommunens budget 2024 forgæves argumenterede for en tilføring af 15,7 mio. kroner på biblioteksbudgettet.

I kølvandet på den aktuelle debat om bemanning i Københavns biblioteker, foreslår borgmester Mia Nyegaard (B) som ansvarlig for at se på situationen og på bibliotekernes fremtid.

>>> I kommunens budgetaftale for 2024 – *KF115 Hensigtserklæring om arealplan for Kultur- og biblioteksfaciliteter* – siges det: ”Parterne er enige om, at Kultur- og Fritidsforvaltningen i samarbejde med Økonomiforvaltningen forud for budget 2025 fremlægger en samlet arealplan for kultur og fritid, som udover planer for hhv. boldbaner, idrætshaller og svømmehaller også indeholder planer for biblioteker og kulturhuse i forhold til behov og udbygningsmuligheder”.

Foto: Københavns Kommune

at om færre bøger og ringere be-
er fortæller kultur- og fritidsborg-
svarlig for området, hvordan hun
kernes udvikling i fremtiden.

Hvad er din kommentar til debatten om Københavns biblioteker?

- Jeg er for det første lidt uforstående over for talen om en afvikling af bibliotekerne, for den mest benyttede kulturinstitution i København er netop bibliotekerne.

- Sidste år indkøbte Københavns biblioteker flere fysiske bøger end nogensinde tidligere, og udlånet af fysiske bøger er stigende. I 2022 blev der udlånt 886.000 bøger, hvoraf 386.000 var skønlitteratur, mens cirka en halv million var faglitteratur. Lånerne er i alle aldersgrupper, og vi ser særligt, at de 20 - 49-årige er glade for at låne fysiske bøger – hvilket jeg til fulde forstår og er virkelig glad for. Der er generelt høj og stabil tilfredshed med Københavns Biblioteker. Brugernes gennemsnitlige tilfredshed i 2022 lå på 7,9, mens den i 2016 lå på 7,8 ud af 10.

- Samtidig har bibliotekerne oplevet en kraftig vækst i børnefamiliers tilfredshed med bibliotekerne som et sted for børne-

HVAD MENER BORGMESTEREN?

familier (fra 24% i 2016 til 79% i 2022). 2023 har foreløbigt budt på store stigninger i fysiske og digitale bogudlån her i København. Med knap 275.000 udlån var juli den måned med det højeste bogudlån i over fire år. Det viser os, at bibliotekerne er vigtige for københavnere.

Hvordan ser du på udviklingen aktuelt i Københavns Kommunes biblioteker?

- Bibliotekerne er med til at præsentere os for muligheder, fællesskaber, drømme, dannelse og oplevelser.

Udviklingen i vores biblioteker i dag afspejler Københavns Kommunes Biblioteksstrategi fra 2018 og dens fokus på alt fra omdrejning til udstillinger. I omdrejningen skal der fremadrettet f.eks. kun være få eksemplarer af en Harry Potter-titel for at få plads til flere og andre titler, mens de resterende Potter-eksemplarer kommer på lager og kan blive lånt direkte via nettet. Meningen er at vække nysgerrigheden og give et diversitetsudbud.

Udstillingerne indeholder stor diversitet inden for nyudgivet litteratur og er inddeelt i kategorier. Der er ikke sket nogen nedprioritering af smal litteratur, og noget smal litteratur indkøbes endda i flere eksemplarer.

- Personligt kan jeg godt være ked af, at nogle af bibliotekerne ikke har været bedre til at skilte og forklare, hvor der er tomme hylder og hvorfor. Det bliver fikset nu.

Københavns Biblioteksstrategi skal snart fornyes. Hvad skal prioriteres?

- I forhold til at prioritere til bibliotekerne er der groft sagt tre parametre. Mennesker, mursten og materialer. Når det gælder mennesker og mursten, har de fleste københavnere et bibliotek indenfor en til to kilometers afstand fra deres bolig. Der er formentlig ingen andre byer i Danmark, der er så godt biblioteksdekke. Og fremover kan det sagtens være, åbningstimerne skal være mere fleksible i forhold til, hvornår hvilke biblioteker skal være bemandede. Det er også noget af det, der møder kritik i brugerundersøgelsen af bibliotekerne i 2022.

- Nu tillader jeg mig at holde fast i, at nog-

le af rammerne er givet. Derfor kan mere bemanning i besøgstiden betyde, at der skal være lidt færre og større biblioteker. Skal vi have færre biblioteker? Profilbiblioteker? Biblioteker med plads til niche og mangfoldighed? Hvilket bibliotek drømmer I om? Som forfattere? Som medarbejdere? Som københavnere? Det er noget af det, Kultur- og Fritidsudvalget kommer til at tage stilling til.

Er der mulighed for at man politisk vil overveje at satse stort. F.eks. med et nyt hovedbibliotek i stil med Oslo og Helsinki?

- Det er alt for tidligt at tale om, hvad man politisk vil prioritere. Nu går vi i oktober i gang med den første temadrøftelse om fremtidens biblioteker i København. Det sker på et møde i Kultur- og Fritidsudvalget. I den proces bliver alle input velkomne, for alle skal have lov til at blive hørt.

- København er generelt udfordret på faciliteter, så et andet spørgsmål til drøftelse kunne være, om biblioteker og kulturhuse skal bruges til flere ting? Det er spændende med biblioteker, der kan rumme mere og andet end bøger. I New York er der for eksempel biblioteker, der rummer lydstudier og øvelokaler.

“ Jeg ser frem til en åben dialog om, hvordan bibliotekerne skal se ud i København.

- Personligt ser jeg gerne et nyt hovedbibliotek, men det kommer an på meget. Eksempelvis på, hvad det vil koste.

- Jeg vil gerne nysgerrigheden. Bibliotekerne åbner universer og præsenterer os for verdener og kulturer som måske, måske ikke, eksisterer i virkeligheden. Det giver perspektiver og indblik i, hvordan mennesker tænker, føler og handler. Det at læse et godt værk giver stof til eftertanke, afrunder Københavns Kultur- og fritidsborgmester Mia Nyegaard.

■ HELLEN NIEGAARD

BIBLIOTEKSBRUG I DAG OG I MORGEN

Det er ti år siden, at Tænketanken Fremtidens Biblioteker udkom med sin første brugeranalyse, og der er sket meget i biblioteksverdenen siden.

Ti år med forandringer kalder på et opdateret vidensgrundlag til biblioteksudvikling, og derfor udkommer Tænketanken med en ny segmenteringsundersøgelse af danskernes biblioteksbrug den 8. november 2023.

Inden offentliggørelse af rapportens materiale introduceres her generelle tendenser i bibliotekernes service og udvikling og i borgernes brug.

Om segmenteringsundersøgelsen 2023

Segmenteringsundersøgelsen *Biblioteksbrug i dag og i morgen – en målgruppebaseret kortlægning* er en selv-stændig opfølgning til Tænketankens segmenteringsundersøgelse fra 2013.

Undersøgelsen af danskernes oplevelse af og brug af danske folkebiblioteker er en mixed-method segmenteringsundersøgelse, der kombinerer både kvalitative og kvantitative datakilder med 2.000 repræsentativt fordelte spørgeskemasvar og mere end 50 respondenter til kvalitative interviews/ fokusgruppeinterviews.

Undersøgelsen er gennemført af analyse- og konsulentfirmaet Moos-Bjerre A/S, og projektet er støttet af Slots- og Kulturstyrelsens udviklingspulje for folkebiblioteker og pædagogiske læringscentre.

Ny målgruppebaseret kortlægning af danskernes biblioteksbrug anno 2023 er på vej.

Fra 2013 til 2023

Den første store segmenteringsundersøgelse om danskernes biblioteksbrug, *Fremtidens biblioteker – målgruppebaseret viden til biblioteksudvikling*, fra 2013 gav sektoren ny viden om borgerne og er blevet brugt i store dele af landet til biblioteksudvikling. Meget er sket siden, også på bibliotekerne.

Arrangementer og formidling er i vækst og har for eksempel ændret karakter. Efter Corona har det digitale tilbud bidt sig fast, flere biblioteker servicerer ungdomsuddannelser, der er et styrket samarbejde med skoler, dagtilbud og SFO'er om børns læsegæde og mange tilbyder verdensmålsaktiviteter. Bibliotekerne sørger altså for høj grad af lokal involvering og engagement.

Den nye undersøgelse viser blandt andet, at borgerne stadig vil bibliotekernes kerneopgave og tillægger bibliotekerne stor samfundsværdi, at brugerandelen stadig ligger på lidt over 50% som helt sikkert blandt andet kan tilskrives den digitale udvikling.

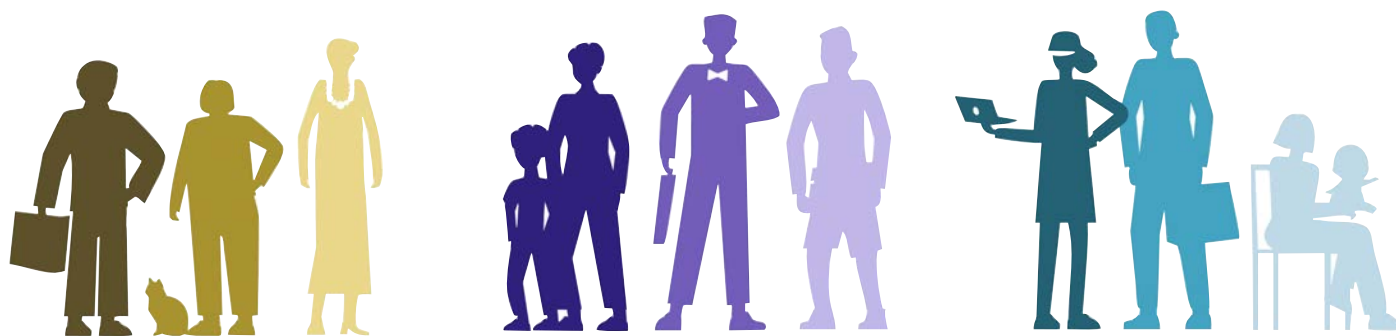
Alligevel ser vi, at der stadig er stor forskel på, hvem der bruger folkebiblioteket, og at der mangler viden om, hvad det moderne folkebibliotek tilbyder. Det kalder på ny viden og nye greb, særligt i en tid, hvor kulturen og bibliotekerne i særdeleshed, skal være med til at løse samfundets store og komplekse udfordringer. Den nye undersøgelse giver netop dette vidensgrundlag.

Fra bog- og lånerrum til kulturhus

I branchen er der dog ingen tvivl om, at det moderne folkebibliotek er så meget mere end bogsamlingen.

Der er mange veje ind til litteraturen, og det viser rapporten og så, selvom folkebiblioteket i borgernes øjne stadig er lig med den traditionelle kernefunktion, nemlig udlån af bøger, informationsøgning og vidensdeling. For mange danskere vedkommende gælder det også, at potentialet for at ændre deres brug går igennem et øget kendskab til bibliotekernes tilbud. Undersøgelsen viser, at det gælder for det fysiske såvel som det digitale bibliotek.

Fremadrettet ser det altså ud til, at bibliotekernes arbejde går på to ben, når kerneopgaven skal sikres og udvikles og brugerne fastholdes, alt imens der ligger et formidlingsarbejde og øget brugerpotentiale i at formulere og åbne befolkningens øjne for de mange øvrige tilbud på landets biblioteker. Arbejdet med fremtidens biblioteker er altså kun lige begyndt.

Hvem er brugerne/ikke-brugerne?

Undersøgelsen identificerer ni segmenter af biblioteksbrugere og ikke-brugere – tre unge segmenter, tre segmenter midt i livet og tre ældre segmenter. Undersøgelsen afdækker forskellige aspekter af segmenternes forhold til folkebibliotekerne. Herunder deres brugsmønstre, holdninger, præferencer samt de drivere og barrierer, der er forbundet med deres brug af bibliotekerne.

Ved at bryde undersøgelsens resultater ned og anskue biblioteksbrugerne i relevante og genkendelige segmenter får bibliotekerne et værktøj til at omsætte indsigterne til handling og initiativer målrettet de forskellige brugergrupper. Netop det at arbejde systematisk, metodisk og strategisk med at forstå sine brugere og potentielle brugere er essentielt i opmærksomhedskoniomiens publikumsudvikling, for det at involvere sig betyder noget forskelligt for alle mennesker, og derfor er det vigtigt som kulturinstitution at gå på opdagelse i, hvad der betyder noget for dem, man gerne vil nå.

Debatten om bibliotekernes berettigelse kalder på viden

Det kan føles, som om folkebiblioteket i dag står i en brydnings-tid. Institutionens relevans og berettigelse skaber overskrifter, når landets politikere diskuterer, om en regulær nedlukning er svaret på folkebibliotekernes fremtid, eller om bibliotekerne i virkeligheden aldrig har været vigtigere end netop nu for at sikre dannelse, troværdig information, fællesskab og en stærk læsekultur hos både voksne, børn og unge. Sådanne diskussioner kalder på opdateret viden om, hvor biblioteket står netop nu – i samfundet og hos borgerne.

For er bibliotekerne en overset kulturinstitution? Hvordan ser danskerne anno 2023 på folkebibliotekerne, bibliotekernes rolle, funktion og værdi, og hvordan afspejler deres forståelse af institutionen sig i deres biblioteksbrug?

”Segmenteringsundersøgelsen er af stor betydning for os som bibliotekschefer, fordi det giver os indsigt til at træffe afgørende beslutninger i forhold til bibliotekernes fremtidige udvikling. Vi kan potentielt identificere væsentlige ændringer, der danner grundlaget for at træffe målrettede beslutninger, og som kan styrke de områder, jeg ønsker at fremme som bibliotekschef. Det gør undersøgelsen til et yderst værdifuldt værktøj.”

Jens-Ole Winther, Bibliotekschef for Skanderborg Kommunes biblioteker og del af undersøgelsens følgegruppe.

”Vi står i Vejle overfor at skabe et nyt kulturhus med biblioteket som bærende element. Her kan vi i høj grad bruge undersøgelsen – formentlig både til at fortælle om borgernes

’traditionelle’ brug af biblioteket, men også til at sætte fokus på de områder, det ofte er sværere at forklare f.eks. beslutningstagere om: Biblioteket som samlingssted, studiested, inspirationskilde og rum for kulturelle oplevelser.”

Stefan Nüchel, Udviklingskonsulent, Vejle Bibliotekerne, og del af undersøgelsens følgegruppe.

”Jeg håber meget, at de nye indsigter fra undersøgelsen bliver taget alvorligt, og at vi som væsen tilretter vores strategier efter de tendenser, der viser sig i undersøgelsen. At den kan give os et fælles afsæt, så vi i hele biblioteksverdenen har et fælles udgangspunkt for, i hvilken retning vi skal udvikle os.”

Stine Brandt Hermannsson, Leder af projekt og udvikling, Næstved Bibliotek og Borgerservice, og del af undersøgelsens følgegruppe.

Formålet med den nye segmenteringsundersøgelse er netop at skabe en dybdegående forståelse af danskernes oplevelse af og brug af de danske folkebiblioteker, hvilket giver bibliotekssektoren et opdateret og praksisanvendeligt vidensgrundlag til biblioteksudvikling lokalt og nationalt. Rapportens indsigter giver dermed bibliotekerne mulighed for at arbejde systematisk, metodisk og strategisk med forskellige målgrupper bredt i befolkningen, herunder både eksisterende og potentielle brugere.

Læs mere på FremtidensBiblioteker.dk/biblioteksbrug.

Lancering af segmenteringsundersøgelsen 8. november 2023

Segmenteringsundersøgelsen *Biblioteksbrug i dag og i morgen* lanceres 8. november i Vartovs Store Sal, Farvergade 27, København.

■ CECILIE STAVNSTRUP SØRENSEN
■ KRISTINE LYKKE ROED
Tænketanken Fremtidens Biblioteker

NORGE:

REGERINGEN STYRKER BIBLIOTEKERNE

Litteratur og læsning for alle er sammen med lige adgang til digitalt indhold vigtigt for den norske regering.

Kultur- og Ligestillingsdepartementet udvider den norske biblioteksstrategi for at styrke læsestimulering og digitale tjenester, rapporterer Nora Steenberg fra bok365.no.

- Bibliotekerne gør et kæmpejob for at vække læselyst og nå ud til folk. Vi vil styrke dem i det vigtige arbejde, siger kultur- og ligestillingsminister Lubna Jaffery, Arbeiderpartiet.

Den nationale biblioteksstrategi skal udvides – for eksempel styrkes bibliotekernes læselysttiltag. Tildelingen af projekt- og udviklingsmidler til biblioteksfeltet øges med fem millioner norske kroner. Midlerne skal bruges på læsestimulering i bibliotekerne. I alt er 54,7 millioner norske kroner af spillemiddellover-skuddet fra Norsk Tipping i 2023 fordelt til biblioteksinitiativer.

Litteratur og læsning er enormt vigtigt for deltagelse i samfundet og for vores demokrati, men også for hver enkelt af os.

- Som et åbent og gratis tilbud for alle har vores biblioteker en helt unik mulighed til at sprede læsegæde blandt børn, unge og voksne i hele Norge. Derfor er det så vigtigt for os at fortsætte med at styrke bibliotekerne, uddyber kultur- og ligestillingsministeren.

Lige adgang til fælles digital infrastruktur

Nyt i strategien er også, at Nationalbiblioteket skal samarbejde med bibliotekerne for at forbedre tilgangen til digitalt indhold, som f.eks. aviser, tidsskrifter, film og e-bøger. I dag arbejder folkebibliotekerne i Norge med forskellige netsites og app's og tilbyder forskelligt digitalt indhold. Det fører til forskelle for brugere og deres adgang til digitalt indhold. Strategien lægger op til, at Nationalbiblioteket og bibliotekerne skal arbejde sammen for at skabe bedre løsninger, så folk i hele landet kan få tilgang til et større og et mere ligeligt bibliotekstilbud.

- Gennem biblioteket skal alle have tilgang til et stort og varieret indhold af både fysisk og digitalt materiale. Indholdet skal formidles til brugerne i brugervenlige digitale systemer. Dette er målet for satsningen på en fælles digital infrastruktur, siger nationalbibliotekar Aslak Sira Myhre.

- Vi skal selv eje vores tilbud, siger Vidar Lund, formand for Norsk Biblioteksforening.

- Vi har mange gode forsamlings og arenaer, der skal være tilgængelige for folk. Det er da vigtigt, at vi ikke gemmer det mær-

Lubna Jaffery, Kultur- og Ligestillingsminister i Norge
Foto: Torbjørn Kjosvold/Stortinget.no

ke væk ved at skjule vores tjenester hos forskellige leverandører (som f.eks. Allbok, Bookbites, Pressreader, Libby, Bibliofil). Vi skal selv eje vores tilbud.

Når det kommer til ønsket om at forbedre adgangen til digitalt indhold, så brugere i hele landet kan få adgang til bedre biblioteksydelser, mener Lund, at det er vigtigt at finde langsigtede løsninger.

- Jeg tror på, at det vigtigste, man kan gøre for læsningen, er at gøre bøgerne tilgængelige der, hvor læserne er. Læsning og bøger skal fremmes gennem de kanaler, hvor folk bruger deres tid, og tiltagene skal være langsigtede, fastslår formanden for den norske biblioteksforening.

[SET FRA MIN STOL]

Behov for fællesskaber: Ikke mere snak – nu handler vi

Lone Føgh Westphall
Bibliotekschef, Randers Kommune

600.000 danskere føler sig ensomme, og tallet er stigende. Det er en stor samfundsmæssig udfordring, som bibliotekerne i Danmark har en unik mulighed for at gøre noget ved. Set fra min stol er der for meget snak og for lidt handling, og det skal vi ændre på.

Det Nationale Partnerskab mod Ensomhed udgav i foråret 2023 en national strategi og handleplan mod ensomhed. Årsagen er, at antallet af ensomme stiger eksplosivt i Danmark – på otte år er det fordoblet fra 300.000 til 600.000 mennesker. Det er skræmmende, og der er brug for handling.

Bibliotekerne er nævnt i handleplanen i forbindelse med en opfordring til at styrke den nationale samtale om ensomhed. Der står blandt andet, at "(...) vi skal kickstarte samtalen om, hvordan vi alle hver især som pårørende, medmennesker, bysamfund, virksomheder, myndigheder, organisationer, kulturinstitutioner, foreninger, m.fl. – kan hjælpe til at fremme relationer og positive fællesskaber, så ensomhed nedbringes."

Vi er langt forbi det punkt, hvor vi skal kickstarte en samtale. Ingen bliver mindre ensomme af, at vi snakker om, hvad vi skal gøre ved det. I stedet for mere snak om hvordan og hvorfor, skal vi bruge vores ressourcer klogt – vi skal handle, så det kan mærkes!

Bibliotekerne i Danmark står i en unik position til at gøre en forskel. Det nationale partnerskab deler flere gode råd til, hvad man kan gøre, hvis man tror eller ved, at andre føler sig ensomme. Bibliotekerne kan handle direkte på stort set samtlige overskrifter. Meget af det er vi godt i gang med; vi gør en indsats for at

se de mennesker, vi møder i hverdagen, vi tager initiativ til nye relationer, og vi faciliterer åbne fællesskaber.

På Randers Bibliotek er temaet dette efterår inspireret af både samfundsudfordringen generelt og den nationale handleplan specifikt. Under overskriften "Ensomhed og fællesskab" sætter vi fokus på udfordringen og bidrager til aftaubisering. Vi retter også spotlightet mod en lang række lokale fællesskaber – ikke kun vores egne.

Vi har indrettet et rum på Hovedbiblioteket som central for lokale fællesskaber, hvor man kan blive inspireret af eksisterende tilbud i hele Randers Kommune. Samtidig opfordrer vi til handling, hvis man har ressourcerne til det. Man kan tage et invitationskort målrettet mennesker i forskellige livssituationer, hvor der er særlig risiko for ensomhed. Og man kan tippe en 13'er med små handlinger, der kan gøre en forskel for andre. Det løser ikke problemet, det ved vi, men vi gør en indsats.

Samtidig arbejder vi på at massere fællesskaber ind i flere af vores arrangementer. Man kan jo sagtens komme til foredrag eller livestreaming og få en fin oplevelse uden at have talt med et andet menneske. Men et kaffebord i pausen med opfordring til at dele sine tanker eller et ophold i foredraget hvor man vender et spørgsmål med sin sideemand, kan gøre en stor forskel for nogle.

Vi kan gøre så meget – men intet af det slår rigtigt igennem, hvis det kun er bibliotekets kernebrugere, der opdager det. Vi skal være meget mere synlige og til stede i den brede befolknings bevidsthed. Hvis man stopper folk på gaden og spørger, hvor man kan finde et fællesskab, så skal et af svarene være "på biblioteket".

Det kræver hjælp fra vores kommunale kolleger og byrådspolitikere. Vi har et rum med fri og lige adgang, og vi har en dagsorden med fællesskabet højt prioriteret – det skal de gøre brug af. Vi skal sparke døre ind og dele de gode eksempler på, når det lykkes. Når arbejdsmarkedschefen i Randers for eksempel vælger at placere sine åbne møder med borgerne på Hovedbiblioteket, så er vi inde på noget af det rigtige. Det skal vi have meget mere af.

For nylig blev der endnu en gang sat spørgsmålstegn ved bibliotekets eksistens og berettigelse. Jeg hilser debatten velkommen og bruger anledningen til at understrege, hvorfor biblioteket er mere relevant end nogensinde før. Vi er ét af de helt centrale steder, hvor fællesskabet kan blomstre side om side med fordybelse, viden, formidling og oplevelse. Med handling, initiativ og imødekommenhed gør vi hver eneste dag en kæmpe forskel, når vi står sammen mod ensomhed i Randers – og i hele Danmark.

Foto: Randers Bibliotekerne.

Nekrolog over tjenesten

BIBLIOTEKSVAGTEN (1999-2023) GAV BORGERNE SVAR

Biblioteksvagten afgår ved døden. De danske bibliotekers landsdækkende spørgetjeneste – en fælles læsesal på nettet – er snart en saga blot. En af de mest succesfulde og bedste fælles services med 30.000 årlige spørgsmål forsvinder. Det ligger nu fast efter en høringsrunde om fokusering af de digitale folkebibliotekstilbud tidligere i år.

Det Digitale Folkebiblioteks (DDF) medlemsbiblioteker har vendt tommelfingeren nedad for en ny udgave af en fælles referencetjeneste og dermed et moderne alternativ til Biblioteksvagten, den første netjeneste som biblioteksvæsenet har bemandet gennem næsten 24 år.

De brugerundersøgelser, som lå til grund for høringen "Et fokuseret tilbud i det digitale bibliotek", konkluderede, at brugerne ikke mere har brug for svar fra en 'levende' bibliotekar. Det til trods for at borgerne i dag rent faktisk årligt stiller ca. 30.000 spørgsmål på bibliotekernes digitale platforme, og som besvares af Biblioteksvagten's store team af ansatte på tværs af biblioteker.

Biblioteksvagten er blevet driftet dels via folkebibliotekernes driftspulje, dels via medlemsbibliotekernes egenfinansiering i form af bemanning. Med udfasningen af driftspuljen ophører det økonomiske grundlag for Biblioteksvagten ved udgangen af 2023.

Pionerånden i '99 og nyt læsesalskoncept

I kølvandet på internettets indtræden startede Biblioteksvagten i 1999 som et udviklingsprojekt. Man så et potentiale i, at bibliotekerne samarbejdede om at svare på spørgsmål i det digitale. De fysiske læsesale blev efterhånden nedlagt, men man havde dog fokus på specialisttankegangen og den styrke, der kunne være i, at spørgsmål kunne besvares af et stort korps af bibliotekspersonale og tilmed tilbyde en lang åbningstid.

Tre biblioteker, Gentofte, Silkeborg og Herning, samarbejdede med pionerånd og fordelte bemanningen mellem sig alle hverdagsaftener til kl. 22 samt weekender. Det var spændende at dygtiggøre sig med netsøgning og nyt at have skriftlig dialog med brugerne. Og så var det interessant at se, hvordan kollegerne fra andre biblioteker svarede på hver deres dygtige måde. Det var nyt at skulle stille sine svar til skue og samarbejde om lånerbetjening. Det blev tydeligt, at vi havde forskellige tilgange til det faglige og såmænd også til, hvilke forventninger vi havde til honorering af vores ekstraordinære arbejdstider. Der var reelt tale om kultursammenstød, men det blev åbenlyst, at vi alle kunne lære af hinanden.

Tilgængelighed, brands og service

Som der kom flere biblioteker med udvidedes også tjenestens åbningstider. Studerende, der skrev opgave søndag aften, skulle også betjenes. Og ved borgernes væddemål hjemme over aftensmiddagen var det nu et svar var interessant.

Forskningsbiblioteker indgik i samarbejdet fra 2002. Bibliotekschef for SDU, Bertil Dorch, skrev for nylig til mig om Biblioteksvagten: "På SDUB vurderer vi, at det er en af de mest succesfulde og bedste fælles services vi har (haft) i det danske biblioteksvæsen."

I 2015 toppede fællesskabet og kunne tælle et korps på mere end 400 bibliotekarer fordelt på 58 folkebiblioteker og 10 fag- og forskningsbiblioteker. Der var noget at koordinere for – gennem alle årene – projektleder Vera Daugaard fra Herning Bibliotekerne. Skemaer skulle gå op i biblioteks danmark, informationer skulle ud, og korpset skulle tilstræbe en form for ensartethed og kvalitet i besvarelserne.

Fra kun at være et website, biblioteksvagten.dk, fik tjenesten udvidet sine indgangsveje for brugernes spørgsmål. Således blev det i 2015 muligt for medlemsbibliotekerne at sætte en widget på deres lokale bibliotekssider.

Med ubemandede biblioteker kom også call-centerfunktionen, så brugerne dog kunne komme i kontakt med bibliotekspersonale. Her har biblioteksvagterne haft adgang til beskrivelser af lokale bibliotekers placeringer af printere, finurligheder med indgangsdøre mm. Gennem årene blev det til mange pudsige opringninger. F.eks. dengang en låner var låst inde på Tønder Bibliotek!

Der blev indgået samarbejde med bibliotek.dk – hjælp ved 0-hits-søgninger – og senere blev det til en generel spørgemulighed, i dag via widget. Dette samarbejde og widget'ens placering på lokale bibliotekssites har til i dag været noget af det, der virkelig genererede spørgsmål. Biblioteksvagten modtog de sidste år ca. 30.000 spørgsmål årligt, ca. 1/3 kommer fra bibliotek.dk.

Ud fra intentionen om at borgeren skulle møde et samlet digitalt biblioteksvæsen, blev det også til mange andre samarbejdspartnere og supportfunktioner for bl.a. Skrivopgave, Spørg Olivia, Juraport, Videnskab.dk, eKursor.nu m.fl. Biblioteksvagten modtog også en stor del spørgsmål vedr. de digitale tjenester, hvor borgerne uvægerligt har brug for hjælp, f.eks. eReolen, Filmstriben mv. Seneste indgangsdør blev appen Biblioteket via en simpel Spørg-knap.

Chat som kommunikationsform blev koblet på allerede ultimo 2000, og det er især her, Biblioteksvagten i den sidste tid har arbejdet med at udvikle en mere moderne administrativ platform og gjort interessante erfaringer.

Gennem årene har Biblioteksvagten forsøgt sig med forskellige ansigter udadtil. Fra simpelt logo (spørgsmålstegn og udråbstegn) til fotos af en ironisk arketype af en bibliotekar med knold, briller og cardigan. Hun blev afløst af den afslappede Ditlev i ternet skjorte og vest, og senest skiftede brandet til et mere hot chili-look i ild-farver som forsøg på at målrette Biblioteksvagten mod unge studerende.

Netop de studerende fik Biblioteksvagten i den grad at mærke under Covid-19-nedlukningen. Da materialeforsyningen blev begrænset til digitale kilder, viste sig et voldsomt behov for hjælp til avanceret informationsøgning og navigering i databasejungen.

Kompetenceudvikling

For mange biblioteksvagter har det været den faglige kompetence, opgaven fordrer, der har været motivationen. Mange oplever, at borgerne har vænnet sig af med at stille de mere udfordrende spørgsmål på de fysiske biblioteker, men de kommer til Biblioteksvagten. Her kan et svar kræve ihærdighed og godt styr på kilder og søgeteknik. Derfor har Biblioteksvagten været stedet, hvor man kunne styrke og fastholde sine informationsøgekompeter.

Biblioteksvagten stod for faglige temadage, kurser og en e-læringsplatform for medlemsbibliotekerne. I en tid hvor Biblioteksskolen er nedlagt – og nu snart også KI's referencefaggruppe – er det uklart, hvem der i fremtiden kan være vært for biblioteksfaglig kompetenceudvikling – om nogen?

I samarbejde med Danmarks Biblioteksforening og forbundet KI har Biblioteksvagten været vært for konferencer med temaer som bibliotekernes kerneopgave ift. vidensformidling, takling af fake news samt synliggørelse af muligheden for at bruge biblioteket til at få svar på spørgsmål om alt mellem himmel og jord. Hvem vil nu tage initiativ til disse diskussioner på væsenets vegne?

Værdierne i nyt format?

Biblioteksvagten er lige straks en saga blot. Den gamle forening og 'digitale tante' bliver lagt i graven og fred være med det. Men den kerneopgave, som den gamle tante har varetaget, nemlig at hjælpe og dygtigt vejlede danskerne uanset hvilket informationsbehov de måtte have, er fortsat en kerneopgave både i det fysiske og på det digitale folkebibliotek. På mange biblioteker er den kvalificerede betjening af borgerne blevet nedprioriteret de seneste år, og informationskompetencerne i folkebibliotekernes personalegrupper er tilsvarende blevet mindre. Måske er det også derfor danskerne er blevet vænnet af med at spørge?

Og nu afgår det sidste store levende faglige miljø, kompetence- og driftsfællesskab, hvor viden og redskaber blev vedligeholdt og trænet, og også videregivet til nye generationer af biblioteksansatte til glæde for borgerne både i de fysiske og på det digitale folkebibliotek, ved døden.

Vi håber at lukningen af Biblioteksvagten giver anledning til en god grundlæggende dialog i væsnet om folkebibliotekerne og vores kerneopgave og væsen i både nutidens og fremtidens samfund. Hvad er et bibliotek egentlig uden informationspecialister, der stiller deres store kompetencer til rådighed for danskerne? Ønsker vi selv sådan et bibliotek, og er det klogt?

1000 tak til alle der i Biblioteksvagtens navn var med til at give borgeren fagligt kvalificerede, empatiske og tilpassede svar på den enkelte borgers spørgsmål. Vi kommer til at savne Jer! Æret være Biblioteksvagtens minde!

GRETE NINETTE HALLING
Herning Bibliotekerne

Kategorier	Tidligere svar
Dyr	
Erhverv	
Film teater	
Geografi rejser	
Historie	Historie
Hobby håndarbejde	1. Kongelig cession Hvor finder jeg kongelig cession dateret Kbh 26. juni 1810. Det drejer sig formodentlig om en hjemmveise, og har fundet cessionen omtalt i kirkebog.
Hus have	2. Bog om den tjekkiske legion Jeg er interesseret i en bog om den Tjekkiske Legion. Der findes en på engelsk : The Czech Legion. Det handler om slutningen på WW 1.
IT	3. Fakta om grønland Jeg vil gerne vide om det virkelig er sandt at byen Qullissat i Grønland (1924-1972) som flere steder beskrives som den 3. største ny i Grønland, engang var det, og i givet fald...
Kriminalitet	4. Hvordan man sendte penge internationalt i tiden omkring 1913-16 Hej biblioteksvagt. Jeg har brug for hjælp til at kunne forklare, hvordan man sendte penge internationalt i tiden omkring 1913-16. Konkret er jeg ved at skrive om en...
Krop sjæl	5. Klondike i Kulmosen Hej vi har fundet en bog som vi måske kunne få gennem biblioteket. Den er skrevet af Erik Høgsbro Østergaard præstesøn fra Vejen området, bogen hedder vist Klondike i Kulmosen....
Kunst arkitektur	6. Udlånsnotering på biblioteker i "gamle dage" Hejsa. Vi er to gamle bogorme som sidder og taler om hvordan udlån blev registreret i gamle dage. Vi husker et gult lånekort og en maskine som bøgerne skulle lægges i med sidste...
Litteratur forfattere	7. Kanslergadeforliget hej Jeg er gang med en opgave omkring kanslergadeforliget men jeg synes ikke jeg kan finde noget om de lårt til boligbyggeri og Vedtagelse af statsstøtte til andre offentlige arbejder...
Lov ret	8. SRP valget i USA i 2016 Hej Jeg er i gang med at skrive SRP i samfundsfag A og Informatik c. En del af min opgave omhandler valget i USA i 2016 og jeg kunne derfor godt tænke mig at finde noget...
Mad drikke	9. DHO: 70'erne - ungdomsoprøret i Danmark Bøger og artikler om, hvorfor unge lavede oprør mod imperialismen - har ledt på: Faktalink, bibliotek.dk, arbejdermusset, historie, lex.dk . men kunne ikke finde noget
Musik	
Naturen	
Naturvidenskab	
Personer	
Radio tv	
Religioner	
Samfund politik	
Sport leg	
Sprog	
Teknik	

Biblioteksvagten har gennem haft en imponerende bredde i emnedækning og svar - her med Ditlev som logo.

Biblioteker som vidensgaranter i en woke og antiwoke verden

I foråret blev Biblioteket Frederiksberg katalysator for en heftig værdidebat om kønsidentitet omkring et dragshow i børnehøjde.

Bibliotekschef Tina Pihl reflekterer over, hvordan bibliotekerne kan stå som garant for viden, når holdninger er vigtigere end fakta og internettets ekkokamre bliver informationskamre.

Den 13. marts 2023 afholdt Biblioteket Frederiksberg på Den Lille Kulturnat et dragshow i børnehøjde, hvor to dragkunstnere optrådte med Disneysange iført store balkjoler. Showet var valgt, fordi det havde et tema baseret på et litterært oplæg, *Børnene fra Sølvgade* af René Toft Simonsen, hvori fire forældreløse børn får hjælp af Miss Nelly, der skaber tryghed for dem. Miss Nelly er en mand, der kan lide at gå i dametøj.

Showet medførte en debat i pressen og på de sociale medier, hvor linjerne blev trukket skarpt op.

Bibliotekets rolle som folkeoplysende institution fyldte meget lidt i debatten, mens Biblioteket Frederiksberg fastholdt, at bib-

Foto: Thomas Sjørup/Ritzau Scanpix

Drag queens Diana Diamond og Di Di Cancarella på scenen i marts på Biblioteket Frederiksberg.

liotekets rolle er at understøtte en debat. Bag dette udsagn ligger en stor og flot tradition for folkeoplysning, som er kernen i folkebiblioteket. Dette skaber fri og lige adgang til information, formidler indsigt til befolkningen, så borgerne er i stand til at tage vare på eget liv og det fællesskab, som er demokratiet.

Debatten i forbindelse med dragshowet viste med al tydelighed, at fri og lige adgang til information har ændret karakter, og spørgsmålet er, om biblioteket i sin selvopfattelse er fulgt med.

Værdier frem for fakta

I debatten argumenterede modstandere ud fra et værdisæt, der primært hylder kernefamilien og de klassiske kønsroller. I en antiwoke værdidebat som denne sættes imidlertid ofte grundlæggende spørgsmål ved fakta. Debatter om f.eks. klima, køn og vacciner baseres ofte på overbevisninger, der substantieres ved fakta, der ikke altid er genkendelige af verden i øvrigt. Flere journalister spurgte aktivisten Isla Månestråle, hvilke undersøgelser hun baserede sine udtalelser på, uden at hun lige kunne huske det.

Bibliotekets ståsted er en oplysningstradition, der vægter fri og lige adgang til information som grundlaget for en oplyst befolkning. Biblioteket har hermed et unikt ståsted, og tiltroen til det er høj blandt befolkningen. Platformen bliver dog ikke udnyttet til sit fulde potentiale. Bibliotekerne hænger fortsat fast i en idé om, at de skal 'stille til rådighed'. I stedet skal biblioteket være en guide, der viser vej i junglen af information og misinformation. Det må turde kvalitetsstemple og promovere og samarbejde med f.eks. universiteter, hvis det ikke selv kan.

Internettets glæder og forbandelser

Viden dissimileres ikke længere som i bibliotekets barndom, hvor forlag var det første kvalitetsstempel i udgivelsesprocessen, og hvor aviser gennem deres journalistik også stod for en kvalitetsstempling. I dag har internettet som bekendt en stor indflydelse på, hvordan holdninger såvel som information og misinformation spredes. #MeToo spredtes ved et hashtag, og Black Lives Matter er primært organiseret gennem online communities. Også tilhængere af antiwoke dagsordener har internettet som sin primære kilde for information. Journalisten Kelly Weil beskriver i bogen *Off The Edge* (2023) Flat Earth-bevægelsen. Den 150 år gamle teori fik nyt liv efter tilhængere i 2014 begyndte at poste på Youtube og Facebook. De fleste konvertitter fik i første omgang videoerne i deres feed, fordi de i forvejen var interesserede i diverse konspirationsteorier og alternative forklaringer. Weill viser, hvordan Flat Earth bevægelsen tog fart, ikke mindst fordi de to platformes algoritmer foreslår indhold, som ligner det, brugerne allerede er interesseret i. Weill citerer en under-

“ Biblioteket skal turde stå stærkt som guide ved at kvalitetsstemple viden og være til stede i de rigtige kanaler. Det kræver et opgør med en grundlæggende tradition om at stille til rådighed og en grundlæggende opfattelse af biblioteket som et fysisk sted.

Tina Pihl, bibliotekschef, Frederiksberg Kommune

søgelse, hvor en tidligere Youtube ansat afprøvede, i hvor høj grad Google og Youtube henviste til Flat Earth teori. Google henviste til det 20% af gangene og Youtube 35% af gangene. Drejede det sig om en, der allerede ser Flat Earth videoer var det 90% af gangene (s. 104-105).

Internettets ekkokamre og misinformation giver biblioteket en ny opgave i at være til stede med viden, så debatten har mulighed for at basere sig på anerkendt viden.

Bibliotekerne har allerede så småt taget opgaven på sig med guides til litteratur, podcasts, kampagner mod fake news, communities om forskellige emner som f.eks. børns digitale dannelse, og i den fysiske verden samarbejder de f.eks. med skolerne om biblioteksorientering og kildekritik.

Ikke desto mindre udfordrer opgaven biblioteket og dets beslutningstagere grundlæggende. Det er nødvendigt at tage stilling til, hvor information skal ud, og hvordan biblioteket får den kanaliseret de rigtige steder hen. Biblioteket Frederiksberg har lavet miniforsøg, hvor det f.eks. har arbejdet med at være til stede på Twitter og Instagram med at tweete aktuel information i forbindelse med kultur- og sportsarrangementer. Forsøgene hører til i den lette ende, men hvad ville der ske, hvis Danmarks biblioteker tweetede henvisninger til miljøundersøgelser i en klimadebat eller til to divergerende, men validerede undersøgelser om det samme?

Det virtuelle bibliotek som væsentligt

Bibliotekets anden udfordring deler det med politikere, borgere og tit også eksperter. Det er idéen om, at det fysiske bibliotek er det rigtige bibliotek. Når Danmarks Statistik offentliggør tal med faldende udlån og faldende fysiske besøg, trækker det overskrifter, og bibliotekets død varsles. Når udlån af e-bøger og e-lydbøger stiger, varsles der også krise, fordi det udhuler budgetter til fysiske bøger og personale. Ligeledes varsles der på forsider stor krise, når børns læsning forringes bl.a. på grund af digital brug, og biblioteksorganisationer som bibliotekschefforeningen giver håndslag på at styrke læsningen.

Kriserne og dagsordnerne er væsentlige, men for at bibliotekerne kan blive en reel guide i den virtuelle informationsjungle er det nødvendigt at ligestille det fysiske og virtuelle bibliotek. De må være lige så optaget af virtuelle besøg på hjemmesider, i communities, i tweets og retweets som i fysiske besøgs- og udlånstal. Det er lige så nødvendigt med et håndslag for bibliotekets positive tilstedeværelse i de virtuelle rum som guide og vejviser og ikke kun give håndslag for at modvirke effekterne af det virtuelle rum.

Det kan ikke understreges nok, hvor væsentlig opgaven er. Bibliotekerne er børn af oplysningstiden, af troen på at oplyste borgere kan tage vare på eget liv og på fællesskabet. Opgaven er ikke blevet mindre af, at antallet af informationer er vokset kolossalt. Den er heller ikke blevet mindre af, at værdidebatter er blevet polariserede. Det er derfor væsentligt med politisk opbakning til, at bibliotekerne bliver guider i det virtuelle rum, og til at bibliotekerne påtager sig at udvikle opgaven.

■ TINA PIHL
Bibliotekschef Frederiksberg

Debatindlæg i Danmarks Biblioteker afspejler alene skribentens personlige holdning.

Med Slots- og Kulturstyrelsens udmelding og beslutningen i juni 2023 om at påbegynde implementeringen af nye katalogiseringsregler baseret på RDA, tager den danske biblioteksverden springet fra regler baseret på kartotekskort til netværkstankegang – og fra form til indhold. Der er afsat 16,2 millioner kroner til arbejdet.

Hvad er RDA?

Katalogiseringsstandarden RDA, Resource Description & Access, er et sæt katalogiseringsregler udviklet i det 21. århundrede og tilpasset et moderne informationsmiljø.

Reglerne er udformet med udgangspunkt i brugeren. Forståelsen af metadata (dvs. datasæt om bøger og andre formater) bygger altså ikke direkte på selve materialet som nu, men derimod på hvordan bibliotekets brugere tilgår og agerer med materialerne. Der kan derfor ses et fokusskift i skabelsen og struktureringen af metadata fra selve materialet til brugen af materialet.

RDA's datamodel beskriver en række entiteter, der dækker de forskellige aspekter af et givent materiale, dvs. værk, udtryk, manifestation og eksemplar samt ophav, tid, sted og navne. Disse entiteter er forbundet gennem en række relationer: f.eks. har et værk et ophav; en manifestation (udgave) har en tid (udgivelses-år) og en udgiver (navn). Den grundlæggende tanke er, at metadataelementer tilhører forskellige entiteter, og det er med udgangspunkt i disse, man katalogiserer – ikke blot det materiale, man har i hænderne.

Indhold frem for form

Med RDA's datamodel kan vi klippe i det di-

FRA KARTO TIL

Når det er muligt at finde frem til relevante baser hænger det tæt sammen med en standard, der fremover gør det lettere for dagelse i bibliotekernes store samlinger. Læs med og bliv klogere på bibliotekets

gitale kartotekskort og skabe mere fleksible data, der kan anvendes til bedre gavn for brugerne.

Når vi katalogiserer et materiale i dag, skaber vi en post på baggrund af den udgave, vi sidder med, og dermed metadata tilhørende denne specifikke udgave. Dette er samme metode, der anvendtes med kartotekskort – i dag er processen blot digitaliseret. Men med de tekniske muligheder vi har nu, er det i princippet ikke længere nødvendigt.

Noget information beskriver ophav, andet udgiver. Noget handler om værket på indholdsplan, andet om det sprog, indholdet er udtrykt på. Ved at tænke det bibliografiske univers' forskellige entiteter og deres relationer ind i katalogiseringsprocessen, kan vi markere data, så vi teknisk kan (gen)anvende, tilrette og fremvise meget bedre end tidligere.

Dette betyder, at vi i langt højere grad kommer til at katalogisere på baggrund af indholdet, og ikke den form, som indholdet kommer i. Særligt vil dette kunne blive en stor gevinst, når man i brugergrænsefladerne bedre kan modellere metadata, så de kan anvendes i brugerens interesse.

Hvorfor RDA?

Der er flere årsager til, hvorfor RDA er vejen frem. En af grundene er RDA's internationale udbredelse. Standarden er allerede oversat til otte sprog og implementeret i 60 lande. I de danske forskningsbiblioteker genbruges meget metadata fra udlandet, og disse metadata er grundet RDA's udbredelse faktisk ofte skabt på baggrund af RDA-katalogisering.

Der mangler en opdatering af de nuværende danske regler, og for forskningsbibliotekerne er RDA et oplagt valg grundet genbruget af metadata. Men vi har brug for et nationalt regelsæt. I dag eksisterer et set i international sammenhæng enestående samarbejde mellem forsknings- og folkebiblioteker i Danmark, dette blandt andet på trods af den udfordring, at vi ofte katalogiserer i forskellige MARC-formater (MACHINE-Readable Cataloging). Med et nyt fælles regelsæt baseret på RDA undgår vi nu, at samarbejdet mellem danske biblioteker udfordres af varierende katalogiseringsregler – på bekostning af brugerne.

I 2020 kom en revideret version af RDA. I denne er fleksibiliteten i regelsættet øget markant. Det betyder, at vi i Danmark kan tilpasse RDA til en praksis, der giver mening for netop os. Med RDA får vi en fælles metadataforståelse, begrebsverden og ikke mindst datamodel med de andre RDA-katalogiserende lande.

Bedre søgemuligheder for brugerne

For at kunne implementere RDA i Danmark har man brug for at have et såkaldt autoritetspostregister. Et sådant er under forbedring og vil indeholde poster med autoriserede data for personer, korporationer og værker.

Posterne om personer vil hjælpe brugerne med at søge eksakt og udtømmende. I disse poster kan der registreres flere data såsom nationalitet og køn, så søgemulighederne forbedres. Man vil eksempelvis kunne søge på kvindelige forfattere fra et givent land. En anden fordel er navneformer. Et klassisk eksempel er Karen Blixen, som udgav under flere navne. De forskellige navneformer vil blive registreret i autoritetsposten for personen og vil ikke skulle gentages i alle bibliografiske poster for bøger af Blixen. I den bibliografiske post vil katalogisatoren kunne nøjes med at tilføje én identifikator, der linker til autoritetsposten, hvormed uddybende forfatterinformation og se-henvisninger kan holdes uden for den bibliografiske post, men er søgbare.

Værkposterne vil få stor betydning for brugerne i særligt brugergrænsefladen. I dag kan man værkvis algoritmebaseret, men med værkposterne er der mulighed for at skabe metadata i den form, som man rent faktisk ønsker at bruge den. Hermed vil RDA og VERA kunne hjælpe brugergrænsefladerne i biblioteksverden til at leve op til de brugerforventninger, der er opstået gennem søgemaskiner som f.eks. Google.

I praksis er der indgået aftale med KOMBIT, som sammen med DBC Digital A/S skal stå for at implementere RDA i Danmark. Implementering forventes gennemført i løbet af to-tre år.

■ Kort sagt med beslutningen om at tage RDA i brug i den fælles biblioteksinfrastruktur tager den danske biblioteksverden springet til en mere brugerfokuseret formidling. Nørdet for nogle, men helt afgørende for effektive biblioteker og nemmere søgning for brugerne.

■ EMILIE SØRINE ULLERUP

■ LEIF ANDRESEN

■ MARIE MÆRSK DELEURAN

Om forfatterne

Alle nuværende og tidl. medarbejdere ved Det Kgl. Bibliotek: Emilie Sørine Ullerup, Det Kgl. Biblioteks kontaktperson til European RDA Interest Group (EURIG) 2022- og medlem af Nationalbibliografisk Udvalg (NBU) for Det Kgl. Bibliotek, 2023- Leif Andresen, medlem af NBU 2021-2022, formand for Bibliografisk Råd 2016-2019 samt Det Kgl. Biblioteks kontaktperson til EURIG 2018-2022.

Marie Mærsk Deleuran, medlem af NBU for Det Kgl. Bibliotek, 2021-

TEKSKORT BRUGERFOKUS

ante materialer i landets biblioteker og deres data-
ælles regler for katalogisering. Nu indføres en ny
or brugerne at finde deres materialer og gå på op-
r.
s fundament.

Fra niche- til kerneydelse:

SPROGTRÆNING PÅ ODENSE HOVEDBIBLIOTEK

At kunne tale dansk er en nødvendighed – for den enkelte nydansker og for samfundet. Og samtidig en indgang til en hverdag i det danske.

På Odense Hovedbibliotek har vi de senere år fokuseret meget på sprogtræning for borgere med dansk som andetsprog. I løbet af årene er det vokset fra at være en niche blandt vores øvrige tilbud, til i dag at blive betragtet som en kerneydelse.

I særligt nyere tid er indvandringen til Danmark steget markant. Pr. 1. januar 2023 er der i omegnen af 910.000 indvandrere og efterkommere i landet, svarende til ca. 15% af befolkningen. Årsagerne er mange, men ønske om både uddannelse og beskæftigelse har stor betydning, ligesom også familiemæssige, politiske eller religiøse årsager spiller ind. Fælles for dem alle er imidlertid en grundlæggende nødvendighed af at kunne tale dansk, idet sproget har en afgørende betydning for deres integration, uddannelse og især beskæftigelsesmuligheder. At kunne tale dansk er første led i et reelt tilhørsforhold til Danmark, og det kan biblioteket med fordel byde ind på.

Sprogmestring og dannelse med biblioteket

At lære at bruge sproget aktivt og ikke mindst forstå alle dets små kringelkroge af forskellige betydninger og underforstået brug er ikke kun en vigtig forudsætning for at begå sig i samfundet, men i lige så høj grad for læselysten- og evnen. For biblioteket, som den kulturelle dannelsesinstitution det altid har været, kan det ikke alene betragtes som sådan, men også som et element i en integrationsindsats. Det ligger i bibliotekets DNA, og kan desuden på samme vis som andre kerneydelser formes til at styrke fællesskaber og relationsdannelser. Måske vigtigst af alt er det med til at introducere nydanskere til biblioteket og dets tilbud, og gøre vores bibliotekshuse til et vindue ud mod samfundet. Det er selvfølgelig ikke en funktion, vi er ene om at have. Mange

nydanskere bliver mødt af et offentligt tilbud om danskuddannelse, når de kommer til landet. Udover at lære at tale, skrive og læse det danske sprog får eleverne også viden om det danske arbejdsmarked, danske samfundsforhold, dansk kultur og historie. Undervisningen kan foregå i grupper, på hold og i form af lærerstøttet selvstændigt arbejde. Interessant bliver det, hvis man kigger på karaktererne fra de forskellige undervisningsformer. Her viser det sig, at de selvstuderende scorer en karakter 2,5 lavere end andre. Det tyder altså på, at der er et behov for supplerende hjælp blandt borgere i denne gruppe, og fra vores arbejde med dem på biblioteket ved vi også hvorfor. Mange har ganske enkelt ikke et tilstrækkeligt netværk her i Danmark med mennesker, som de kan tale og øve deres danske sprog sammen med.

Biblioteket som ramme

På Odense Hovedbiblioteket ser vi vores sprogtræningstilbud som en imødekommelse af det behov i et præstationsfrit miljø med fravær af regler, grammatik og 'rigtighed'. Med andre ord en uformel ramme, der ikke er forbundet med mål eller forventninger om tilegnelse af et bestemt sprogligt niveau.

Vi oplever, at det for nogle kursister kan være hæmmende at tænke på deres samtaler med andre mennesker, som noget der skal fremføres korrekt. Til trods for at mange har opbygget en fornuftig dansksproglighed, mangler de ofte den sproglige selvtillid der gør, at de rent faktisk tør at bruge den. Den uformelle sprogtræning, som vi bruger her, er på den måde også tænkt som en tilgang der skal motivere deltagerne til at nedbryde de barrierer, der hæmmer dem.

Det er der naturligvis flere veje til, for det handler ikke kun om de greb man gør sig i selve sprogtræningssituationen. Det åbne og tillidsfulde miljø i et anerkendende fællesskab er mindst lige så vigtigt. Jeg er selv koordinator for vores sprogtræningstilbud her på Hovedbiblioteket, og både jeg og min kollega har gjort det til et princip at møde alle brugere personligt. Det at møde dem i øjenhøjde og tydeliggøre vores anerkendelse af de udfordringer de kommer med, virker inkluderende. Det peger ind i et sprogligt fællesskab, der paradoksalt nok er det samme, som på sigt skubber dem videre ud i samfundet igen, når barriererne er nedbrudt. Indtil da er det bibliotekets vigtigste rolle så at sige at stilladser disse fællesskaber, og på Odense Hovedbibliotek har vi to.

Sprogtræning som fællesskab

I en sprogtræningssituation har fællesdialogen en støttende virkning og akkumulerer ikke bare nye ord, vendinger og større sproglig indsigt, men også personlige relationer der i sig selv er med til at forankre et fællesskab. Samtidig er det en tryk og rolig ramme at lære i, og for borgeren er det en fantastisk måde at lære danskerne og vores kultur at kende på, ligesom de frivillige finder det meningsfuldt at hjælpe nydanskere på vej i samfundet. I det hele taget er sprogtræningen en ramme, hvor der knyttes tætte bånd af de mange personlige historier, der fortælles. Vi kan her på Hovedbiblioteket heller ikke se os selv fri fra at være draget ind i brugernes historier. En af dem viste sig at række helt ind i bibliotekets virksomhed.

sprogtræningstilbud, men også hans egne indsatser med at lære dansk det rygstød, han havde brug for.

Vi kunne næsten se dag for dag, hvordan han voksede rent sprogligt. Han havde så meget at fortælle, og hver dag hilste vi på ham, snakkede med ham og hørte om hans liv. Vi kom til at sætte pris på hans historier, også selvom de ikke altid var lige behagelige. Det stod hurtigt klart, at Ali også var en visuel fortæller og en fremragende fotograf. Det blev klart den dag, hvor han kom med en gave til biblioteket som tak for vores hjælp. Det var et portræt han havde taget af en ældre herre med navn Ismail, siddende på en bænk i Teheran. Det var 70x100 cm stort, og da jeg foldede det ud fra den paprulle det lå i, tonede Ismail langsomt frem i sort og hvid siddende med en cigaret og et blik så intenst, nærværende og viljestærkt, at jeg ikke kunne forstå kontrasten – den slidte krop, runkne hud og de nedsunkne øjenlåg, der på mærkelig vis fremhævede blikket endnu mere. Kroppen var ødelagt, men sjælen skinnede.

Ismail var ikke den eneste som Ali havde forevigt. Som tiden gik, fik vi lov til at se flere af hans fotografier. Hans tøyen og usikkerhed skjulte et umiskendeligt talent for at tage billeder. Her åbnede sig en verden af skæbner og liv, hvor hjemløse, krigsofre og tilfældige forbipasserende alle var sat i ramme af den bænk, lige der på en travl boulevard i Teheran. Få måneder senere udmøntede det sig i en udstilling på biblioteket, og til receptionen indledte Ali med en introduktion til hans billeder. På dansk

■ Alis danskforløb og udstilling afspejler meget godt, hvorfor vi på Odense Hovedbibliotek betragter sprogtræning som en kerneydelse. Hvis biblioteket skal fungere som et relevant sted, hvor *alle* borgere har mulighed for at udfolde deres livsprojekter, så er det vigtigt at have øje for og arbejde med de forudsætninger brugerne har. Isoleret set handler det ikke kun om at kunne tale dansk. Det handler om at opbygge en fælles kulturel identitet på tværs af borger og institution.

På en bænk i Teheran

Ali kom til Danmark fra Iran for at arbejde som sygeplejerske. Med sig havde han en opsparing, der i tiden med energikrise, inflation og stigende priser viste sig ikke at række langt. Husleje, el og vand tærede på budgettet. Han brugte mange af døgnets timer på biblioteket, og med tiden, da han begyndte at bruge vores sprogtræningstilbud, blev det klart hvorfor. Selvom han er uddannet sygeplejerske i Iran, er der store krav til hans danske sprog, før han kan få sin autorisation her i Danmark. Krav som han ikke kunne honorere på daværende tidspunkt, men som omvendt var vigtigt for ham at leve op til. Som kritiker af præstestyret i Iran var det en usikker skæbne han så ind i, hvis ikke det lykkedes ham at blive her. Langsomt gav ikke bare bibliotekets

Læs mere www.odensebib.dk/side/sprograening.

LARS HOVGAARD

Bibliotekar, Odense Bibliotekerne
Fotos: Lars Hovgaard/Odense Hovedbibliotek.

Amsterdam Zuid-oost - en kulturel mangfoldighed med udfordringer.

Foto: public domain/wiki

OBA NEXT - MERE END EN BYGNING

Amsterdam satser på nyt banebrydende biblioteksbyggeri i Zuid-oost, et kvarter med mange udfordringer. Innovation, empowerment og mangfoldighed er omdrejningspunkter i en dynamisk designproces sammen med lokale kræfter, rapporterer Rolf Hapel.

OBA Next – et nyt folkebibliotek – skal, hvis de aktuelle planer holder, åbne 2028 i den kulturelt mangfoldige bydel Amsterdam Zuid-oost.

Det anslås, at Hollands ca. 17,5 mio. indbyggere omfatter mere end 200 nationaliteter heraf 80% etniske hollændere. Demografien i Zuid-oost med 85.000 indbyggere er et patchwork af mennesker med rødder i mange forskellige lande og kulturer, heraf en betydelig andel med indvandrerbaggrund, og der er socio-økonomiske udfordringer i form af lavindkomstfamilier og socialt udsatte grupper. Samtidigt findes der mange lokale foreninger og organisationer, der arbejder for at styrke fællesskabet og forbedre livskvaliteten for indbyggerne.

Lige muligheder for alle unge

Med OBA Next får Amsterdam et nyt lærings- og udviklingssted med et særligt fokus på unge. Et offentligt sted og en facilitet der skal stimulere lige muligheder for alle gennem en bred vifte af aktiviteter og dermed bidrage til talentudvikling og fremme digitale færdigheder. Kommunen, hovedbiblioteket OBA (Openbare Bibliotheek Amsterdam) og en lang række sociale organisationer er gået sammen om at gøre dette nye bibliotek til et inspirerende sted for hele Amsterdam.

Start, bump på vejen og nulstilling

Forløbet har indtil videre imidlertid ikke været helt enkelt. Efter en længere politisk proces vedtog byrådet i foråret 2021, at et nyt

bibliotek skulle bygges i Amsterdams primære forretnings- og finanscentrum, Zuidas.

Ambitionen var dengang et byggeri på ca. 8.500m² i kombination med 16.500m² kontorer, som en fremtidig developer skulle udvikle på egen regning og risiko. 40 mio. Euro blev i første omgang afsat til biblioteksdelen. Zuidas området er kendt for sine nationale og internationale virksomheder, sin moderne arkitektur med høje glas- og stålbygninger og sine gode transportforbindelser. I de senere år er der sket en markant vækst i boliger, og for at nyskabe området til et levende bysamfund er der stor interesse for at skabe grønne områder og inkludere kulturelle faciliteter, så derfor var det naturligt at placere et bibliotek her.

Eksterne byggerådgivere blev engageret, og efter en række indledende øvelser blev en arkitektkonkurrence udskrevet, tre konsortier blev efterfølgende udvalgt til at indgå i et dialogpræget forløb hen over foråret 2022. Selv var jeg blevet hyret som biblioteksfaglig rådgiver. Konkurrencen gik i gang, de tre første tredages-dialogforløb med konsortierne blev afviklet hen over foråret, og arkitekterne arbejdede intenst. Netop som det fjerde af de planlagte fem dialogforløb skulle afholdes, blev der indgået et stort politisk forlig i det nylvalgte byråd. En konsekvens var, at OBA NEXT ikke længere skulle ligge i Zuidas, men i stedet i Amsterdam Zuid-oost. Konkurrencen blev derfor aflyst, og processen skulle gentænkes.

Lokal debat om OBA Next og ønsker til stedet.

Demografiske og socioøkonomiske udfordringer

Beslutningen om et nyt bibliotek er i sagens natur systemstyret og blev truffet af byen og det offentlige bibliotek i Amsterdam, mens lokalsamfundene som udgangspunkt ikke blev hørt. Heller ikke beslutningen om at flytte OBA NEXT fra Zuidas til Amsterdam Zuidooost var genstand for en dybere inddragelse, men til gengæld et skridt der stiller OBA NEXT over for store udfordringer.

Hvordan kan et nyt bibliotek udvikles på en åben, inkluderende måde, mens finansierings- og beslutningsprocesserne foregår i et traditionelt politisk/administrativt hierarki?

Ændring af strategi og lokal inddragelse

Projektets leder, Chris Sigaloff, har med en baggrund som leder af flere innovationsprojekter udenfor bibliotekssektoren arbejdet i Zuidas med primært institutionelle samarbejdspartnere, men Zuidooost er et langt mere mangfoldigt og komplekst område.

Zuidooost har i mange år lidt under topstyrede beslutninger og en lind strøm af udefrakommende projektmagere med det resultat, at områdets egne aktører er blevet mistroiske over for alt, hvad der kommer fra den 'centrale by'.

Chris Sigaloff's strategi er derfor aktivt at inddrage de stærke ressourcer, der findes i området i udviklingen af visionen om OBA Next. Det gør hun ved at danne sit team med ressourcepersoner fra området, ved understøtte lokale grupper af initiativrige unge gennem 'tinkering'-aktiviteter, hvor de unge vælger deres projekter og udforsker dem med vægt på hands-on, eksperimenterende læring og kreativ problemløsning, og endelig ved at arbejde med 'intermediaries', dvs. folk der nyder tillid i området, og som kan formidle initiativer og idéer fra området ind i processen. Her er fokus på demokrati lokalt et særligt omdrejningspunkt.

Idédebatterne foregår ad mange kanaler bl.a. i det lokale Young Minds Podcast Studio.

Blandt initiativerne er en podcast-serie og en TikTok kanal, som unge selv har udviklet og styrer, et børneråd med deltagere mellem 8 og 12 år, OBA Next's deltagelse i elektronisk musikfestival samt to fysiske lokationer i området, hvor forskellige aktiviteter kan foregå. Desuden er der etableret en intern tænketank, hvor der er rekrutteret interesserede personer fra de øvrige 27 biblioteker i Amsterdam, som skal komme med input til udviklingen af OBA Next, ligesom der har været afholdt internationalt symposium om fremtidens bibliotek i samarbejde med Bloomberg Center for Public Innovation fra Johns Hopkins University.

En række andre initiativer er i støbeskeen, alle initieret lokalt, og Chris Sigaloff lægger ikke skjul på, at det kan være udfordrende, men uhyre vigtigt at turde stole på de lokale kræfters energi og formåen. Hidtil er hun ikke blevet skuffet, og hun er overbevist om, at kun gennem inddragelse lokalbefolkningen vil visionen om et fremtidsorienteret, relevant og lokalt funderet biblioteks-tilbud i Amsterdam Zuidoost kunne realiseres.

Dynamisk designproces - identitet og empowerment

Ambitionen hos os, holdet bag OBA Next, er nu at skabe en proces, der er berigende for lokalsamfundene og interessenterne i den kulturelt mangfoldige Amsterdam Zuidoost, og som også kan være en attraktiv tur for hele byen. Oprettelsen af dette nye bibliotek er i sagens natur som nævnt fortsat en topstyret, systemstyret beslutning truffet af byen. Der er imidlertid en stærk følelse af lokal identitet og behov for at styrke eksisterende strukturer og initiativer.

Af denne grund leder vi efter et design til social og samfundsmæssig inklusion, hvor vi går fra: Politik til mennesker, Mød op for at sy op, Deltagelse til empowerment, Program til platform, Personale til samfund, Lederskab til partnere, Hjælp til læring og Middelmådighed til Superior.

Vi mener, at et ægte demokratisk samfund kræver en sådan overgang, og at et fremtidigt bibliotek skal oprettes, organiseres og drives i overensstemmelse med disse principper. Derfor vil idéer og resultater fra de aktuelle og kommende lokale fælles

Getting-to-know-møder afholdes med alle lokale interessentgrupper.

procesaktiviteter skulle inddrages i den videre planlægning og udformning af OBA Next.

Formålet med denne strategi og fælles proces er at give input til udformningen af en deltagende og inkluderende bibliotekssamfundsstrategi for planlægning og realisering af OBA Next i det sydøstlige Amsterdam. Et banebrydende bibliotek for fremtiden, der er beregnet til at blive designet til, af og med Amsterdammers.

■ ROLF HAPPEL

Library Advisor & Affiliate Instructor
University of Washington
Fotos: Chris Sigaloff

HOLLAND OG SUPERBIBLIOTEKERNE

Landets folkebiblioteker arbejder for og bidrager til et mere 'rummeligt samfund, hvor alle har mulighed for og føler sig velkomne til at deltage'.

Regeringen og folkebiblioteket

Takket være deres brede rækkevidde og almene tilgængelighed spiller folkebiblioteker en vigtig rolle i formidlingen af information, viden og kultur i Holland – måske nu mere end nogensinde. Den hollandske regering har en vigtig position i dette, fortæller Nationalkomitéen i Holland, der var ansvarlig for værtskabet i IFLA's WLIC 2023 i Rotterdam.

“Regeringens involvering i offentlige bibliotekstjenester er generelt baseret på artikel 7 i forfatningen, sammenholdt med artikel 10 i den europæiske menneskerettighedskonvention og artikel 19 i verdenserklæringen om menneskerettigheder. Disse artikler sikrer tanke- og ytringsfrihed, hvilket indebærer, at enhver borger frit kan få information. I sit biblioteksmanifest omsætter UNESCO (1994) disse generelle principper til pligter for regeringer og bibliotekssektoren. Disse generelle bestemmelser afspejles i biblioteksloven af 2015, som placerer folkebiblioteker som indgangsport til information, uddannelse og kultur. Som sådan adskiller folkebibliotekerne sig fundamentalt fra andre udbydere af information ved at arbejde ud fra en række offentlige værdier: pålidelighed, uafhængighed, autenticitet, mangfoldighed og tilgængelighed. Disse offentlige værdier gælder både det fysi-

ske og det digitale domæne.” Holland har 139 lokale biblioteks-systemer fordelt på omkring 1.250 lokationer i de 342 kommuner.

Biblioteksloven

På flere måder kan Hollands biblioteker minde om Danmarks. Biblioteksloven for de offentlige biblioteker og Koninklijke Bibliotheek, der spiller en vigtig og koordinerende rolle i forhold til folkebibliotekerne, er dog nyere og fra 2015.

Ifølge loven skal folkebiblioteker give offentligheden adgang til information og kultur styret af principper som f.eks. uafhængighed, troværdighed, tilgængelighed, pluralisme og autenticitet. Bibliotekernes konkrete opgaver er at stille viden og information til rådighed, facilitere læring, fremme læsning og læselyst samt kunst og kultur herunder at organisere møder og debat – aktuelt bl.a. med fokus på 2023 verdensmålene. Loven definerer opgaver for det digitale bibliotek og dets finansiering.

■ HELLEN NIEGAARD

FORUM GRONINGEN

Nomineret til Public Library of the Year 2021 og et usædvanligt kultur- og vidensbyggeri. Forum på 17.000 m², tegnet af NL Architects og placeret centralt i Groningen i den nordlige del af Holland, er stedet for alle 'der er nysgerrige på dagens verden og morgendagens muligheder'. Et nyt dynamisk mødested for både lokale borgere og massevis af besøgende. Med sine internationale

udstillinger, storyworld, fire biografer, et multifunktionelt auditorium, smartlab og biblioteket, café, to restauranter samt en terrasse med panoramaudsigt tilbydes en række indgange til at 'få udvidet din horisont'. Gennem nye trends, idéer, viden og teknologier: Det hele starter med at omfavne fremtiden.

OBA OOSTERDOK (Foto: OBA.nl)

Openbare Bibliotheek Amsterdam er byens centralbibliotek og centrum i netværket af kommunens i alt 28 biblioteker. OBA, åbnet i 2007 og tegnet af Jo Coenen, er landets største bibliotek og ligger i havneområdet mellem Amsterdam Central Station og NEMO (Science Museum og Videnskabscenter). De 28.000 m² og syv biblioteksetager tilbyder udover samlinger og online services, hundredvis af arbejds-, studie- og siddepladser, mødefaciliteter blandt andet også musik, et teater, OBA Café og restaurant Babel samt en spektakulær udsigt over byen og er et populært mødested for såvel lokale som turister.

INTERVIEW MED KIRSTEN BOELT

NU VENDER VI IFLA-SKUDEN

Offentliggørelse af Dubai som værtsby for WLIC 2024 sendte den internationale biblioteksorganisation ud i høj søgning i sommer forud for årets verdenskongres i Rotterdam sidst i august. Men nu skal der andre boller på suppen, fortæller Kirsten Boelt.

IFLA er ikke alene bibliotekernes fælles organisation, IFLA er også det fælles talerør internationalt overfor bl.a. FN, UNESCO og ophavsretsorganisationen WIPO. Med IFLA WLIC 2023 overstået i Rotterdam møder bladet Kirsten Boelt, medlem af IFLA Governing Board (GB) for de næste to år. Hvordan står det i hendes optik til IFLA i dag.

- Vi lægger en usædvanlig turbulent toårsperiode bag os. Men med ny præsident, Vicki McDonald, og et nyvalgt Governing Board på plads fra generalforsamlingen den 23. august i Rotterdam retter vi blikket fremad. Hertil kommer, at den nyansatte generalsekretær, Sharon Memis, nu er godt i gang med arbejdet og skaber en tillidsfuld arbejdskultur på hovedkvarteret. Arbejdsro og fokus på bibliotekernes udvikling og vilkår verden over er igen målet. Selv om vi må nok vente mere debat om WLIC 2024 i Dubai, skal vi videre.

ELEFANTEN I RUMMET

IFLA-verdenskongresserne afholdes hvert år i august, hyppigst i den vestlige del af verden, og samler omkring 2.500-3.000 delegater. Straks efter forårets ordinære valg til alle IFLA's organer, kom den nu afgåede præsident Barbara Lison og GB i sommer ud i høj bølgegang.

Først med offentliggørelsen af Dubai som værtsland i 2024. Her reagerede store dele af verdens bibliotekssektor med vantrø. "Det er uacceptabelt, hvis bibliotekernes verdensorganisation IFLA holder den årlige kongres i et land, hvis det betyder, at det forhindrer os i at arbejde for mål som forsvarer for adgang til information og for at fremme åndsfriheden, sådan som den er fastlagt i FN's Verdenserklæring om menneskerettigheder", lød det bl.a. fra Paw Østergaard Jensen (A), formand for Danmarks Biblioteksforening.

Hvad skete der lige der, hvad ligger bag den beslutning?

- Flere forhold. Praktisk logistik er det ene. Blandt de ganske få ansøgere til værtskabet var den eneste økonomiske mulighed Dubai. Det andet – mener vi noget med, at IFLA er global, må vi begynde at se i øjnene, at kongressen nogle gange skal holdes i dele af verden, hvis lande ikke ligger på linje med vestlige demokratier og deres politik. Det skal dog tilføjes, at med godkendelsen af Dubai, oplyste værtsansøgerne oprindeligt, at man ikke ville blande sig i planlægningen af bibliotekernes verdenskongres. En kongres har ofte ytringsfrihed, pres på menneskerettighederne og tilsvarende spørgsmål på programmet helt i forlængelse af IFLA's eget værdigrundlag og i øvrigt af f.eks. UNESCO IFLA Public Library Manifesto. Sagen spidsede til, da IFLA efter en såkaldt rådgivende afstemning i juli valgte at sidde flertallet af stemmer overhørig og at holde fast i Dubai.

Man kunne få det indtryk, at den afgående politiske ledelse i IFLA var lidt tonedøv?

- Måske. I GB blev der gravet dybt i afstemningsresultatet. Europa og Nord Amerika havde langt flest nejstemmer, og det er også her, der er flest medlemmer/-foreninger af IFLA. Mens Oceanien, Asien, Mellemøsten og Nordafrika og Afrika syd for Sahara havde flest jastemmer. Det gav en lang debat, og en afstemning i GB med et ja til Dubai.

Vi kunne have overladt sagen til den nye ledelse. Men det ville have været lidt fejtt bare at sparke sagen til hjørne og overlade den endelige beslutning til en ny præsident og et nyt GB.

Voting Results

The General Assembly of 2023 does not endorse holding the next in Dubai, given the risks with holding it in a country that has exercised censorship on the program of the conference. It does however support the GB to plan that the next General Assembly be held no later than October 2024 in another location as a hybrid meeting.

	Votes	%
For	902	76.57%
Against	276	23.43%
Abstain	71	

oplysning
Niourstaðan

Kirsten Boelt har ordet. Til venstre først Loida Garcia Febo, USA, så afgående formand Barbara Lison, Tyskland, og til højre, IFLA kasserer Jaap Naber, Holland.

Dét, der virkelig oprørte folk og fik det store fokus på kongressens session "In conversation with IFLA Governing Board" onsdag middag den 3. august i Rotterdam var situationen omkring f.eks. LGBTQ+. Fra Dubai var der i mellemtiden kommet udmelding om, at man kunne tale om alt på kongressen, men ikke om noget som i landet var ulovligt. Kort sagt et problem omkring f.eks. IFLA's LGBTQ+ Users Special Interest Group. Det fremkaldte flere spontane protestindslag undervejs i Rotterdam-kongressen.

En afstemning på IFLA's generalforsamling udviklede sig med et konkret modtræk.

Ifølge hollandsk lov, som IFLA er underlagt med sekretariat i Haag, skal en forenings generalforsamling gennemføres senest i juni. Derfor stemmes hvert år om udsættelse til august. Denne hidtidige proforma-afstemning ændrede karakter i år. Resultatet af afstemningen blev efter nogen forvirring på scenen og flere indslag fra salen til, at næste års *generalforsamling* ikke udsættes til august – og altså dermed ikke finder sted i Dubai. Noget som Danmarks Biblioteksforening, danske, nordiske og mange andre delegater stemte for.

- Så vidt så godt. Nu skete der så det helt uventede her godt en måned efter Rotterdam, at Emirates Library and Information Association trak deres invitation om at afholde IFLA 2024 i Dubai tilbage. Vi har derfor på GB-mødet 5. oktober drøftet sagen. Der holdes ingen verdenskongres i 2024 men igen året efter. Det vil sige næste WLIC bliver i 2025, men hvor er endnu åbent.

IFLA TRÆKKER I ARBEJDESTØJET

De første GB arbejds møder er holdt og opgaverne gennemgået. Ifølge Kirsten Boelt starter IFLA nu på en frisk og vender nærmest bøtten. Hun glæder sig til de kommende to år og samarbejdet med både en ny generalsekretær, Sharon Nemis, ny præsident og nyt GB-hold.

Hvad kan vi vente, hvor ligger IFLA's fokus det næste års tid?

- Allerførst vil jeg gerne pege på tre andre ting omkring Rotterdam-kongressen. Værterne i Rotterdam med Theo Kempermann, direktør for Rotterdam Bibliotekerne, i spidsen gjorde deres bedste for at skabe gode rammer for dette års WLIC. Resultatet blev flot deltagelse med 3.100 delegater fra 170 lande til de mange, mange møder afviklet under overskriften: *Let's work together, let's library: Building a sustainable future through the SDGs*. Heraf deltog 300 virtuelt.

Et nyt peer-learning format, platformen braindate blev godt modtaget og nåede op på omkring 1.400 brain-dates. Og endelig fik vi i Governing Board en god start på vores eget første møde fredag den 27. efter WLIC's afslutning.

- I forlængelse af Dubai-debatten har vi nu nedsat en arbejdsgruppe, der skal komme med forslag til modeller for WLIC fremover. Den skal drøftes i GB og derefter med medlemmerne. I forhold til WLIC 2025 er der indkommet et par foreløbige forhåndsmeldinger.

Prioriterede arbejdsopgaver herudover er, fortæller Kirsten Boelt videre, blandt andet: Ny, mere strategisk orienteret kommu-

nikationsstrategi. Bedre involvering af IFLA's mange aktive, frivilligt arbejdende professionelle i alle dele af verden. Vurdering af effekten af IFLA's seneste strukturændringer samt udvikling af en ny strategi for 2024-29. Og endelig opdatering og udarbejdelse af en frisk *Trend Report*. En sådan blev lanceret første gang i 2013 i Singapore og har haft en enorm politisk betydning dels i IFLA's arbejde og fokus, men også i medlemslandenes og i deres biblioteksforeninger.

- Det tages der fat på, når hele GB igen mødes fysisk i Holland i sekretariatet i Haag. Det gør vi i starten af december, men forin-

den afholdes dog zoom-møder allerede i slutningen af september og i oktober, røber Kirsten Boelt, der bl.a. skal sidde i organisationens finans- og risikoudvalg sammen med kasserer Jaap Naber og to andre.

Følg Kirsten Boelt i spalterne; hun skriver løbende om IFLA, aktuelle tendenser og ny udvikling.

HELLEN NIEGAARD

UDFORDRINGERNE HAR STÅET I KØ!

Kirsten Boelt har som et par af IFLA's øvrige nye GB-medlemmer valgt i dette forår gjort de seneste to års turbulens med.

Kan du kort opidse baggrunden for den tidligere uro?

- Kort fortalt skiltes vejene i 2022 for en mangeårig generalsekretær, Gerald Leitner, og IFLA. Det kom efter interne personaleproblemer i Haag-sekretariatet fulgt af uenighed om ledelsesstil med den politiske top. Også uklarhed omkring IFLA og samarbejdspartneren Stichting IFLA Global Libraries (SIGL), der bygger på Gates fondstilsbud (etabl.2016) og støtter globale IFLA biblioteksaktiviteter. Desuden gik nogle GB-medlemmer af i utide. Udfordringerne stod nærmest i kø, og organisationens resterende top og sekretariat blev ærligt talt oplevet som noget vingeskudt.

Hvad gjorde I ved situationen? Du sad selv i Governing Board i sidste periode?

- Siden 2022 og med opbakning fra sidste års generalforsamling i Dublin har IFLA centralt arbejdet med *Plan for Securing IFLA's Future* – for en styrket og langt mere transparent organisati-

onskultur, en proces der i juni i år endelig førte til ansættelse af Sharon Memis som ny generalsekretær. Det har været en hård tid for både sekretariatet og andre involverede. Selv trådte jeg i nogle måneder sidste forår uden kasserer til der, men heldigvis fik vi ved et ekstraordinært valg sidste forsommer en ny kasserer.

Hvad fik dig egentlig til at genopstille til GB?

- Det kan siges kort. Jeg ønskede en mulighed for at gøre det, jeg kom for, da jeg stillede op i sidste runde. Arbejde for bibliotekerne på globalt plan og gennem IFLA for nødvendig ny biblioteksudvikling. Man kan maksimalt sidde i to gange to år ad gangen, så jeg er glad for den fine opbakning ved valget.

Med Vicki McDonald som ny præsident ved roret skal man have identificeret prioriteter nærmere for de kommende to år. Præsidenten ser med fortrøstning på de næste par år og fremhæver sin tro på IFLA's særlige styrker – omfanget af talent, vores mangfoldighed, vores erfaring – og behovet for at arbejde bedre sammen for at realisere dette potentiale.

/HN
Fotos fra IFLA: Matteo Cogliati

WLIC 2023 set med politiske briller

Søren Windell (C)

Rådmand for By - og Kulturforvaltningen, Odense Kommune

Hvad tager du som politiker med dig hjem fra IFLA?

For det første hvor meget forskellighed der er i biblioteksverdenen, særligt i forhold til det økonomiske fundament, som er meget uens rundt om i verdenen. Samtidigt hvor vigtigt det er at passe på bibliotekernes integritet og uafhængighed, så de kan fortsætte med at være oplysende på verdensplan. Vi skal værne om dem og passe på dem, for det er ikke alle steder i verden, man gør det.

Hvad gjorde størst indtryk på dig på IFLA i Rotterdam?

At den danske delegation var meget lille, særligt i forhold til den politiske repræsentation. Det er vigtigt, at der er opbakning fra Danmark, og at vi er med til at sætte dagsordenen og yde indflydelse i sådan en vigtig organisation.

At lære af hvordan vi finansierer bibliotekerne, og den anstændighed der er i, at man ikke politisk blander sig i hvilke bøger, der er tilgængelige på bibliotekerne, modsat tendenser i f.eks. USA.

Maria Brumvig (A)

Medlem af Byråd og Kulturudvalg, Odense Kommune

Hvad tager du som politiker og førstegangsdelegat med dig hjem fra IFLA?

Det gør bestemt indtryk at se og mærke, at biblioteksidéen og arbejdet er globalt, og at der på mange måder er en ensartet tilgang til, hvad biblioteker er for en størrelse, selvom vilkårene er meget forskellige i de forskellige lande.

Hvad gjorde størst indtryk på dig på IFLA i Rotterdam?

Mangfoldigheden og engagementet hos deltagerne. Jeg kunne godt tænke mig, hvis der var flere sessioner for politikere og med en politisk tilgang til bibliotekernes udvikling og udfordringer.

Paneldebat om politisk engagement

Eneste session decideret, målrettet politikere på WLIC var en mindre paneldebat på åbningsdagen om politisk engagement og opbakning til biblioteksudvikling i dag. Med moderator Stephen Wyber, IFLA, Steen Bording Andersen, tidl. formand for DB og medlem af Aarhus Byråd, samt den finske politiker Laura Rissanen, formand for den finske biblioteksforening.

IFLA WLIC-konferencen set med en nybegynders øjne

Over 3.000 delegater fra mere end 150 lande deltog i IFLA kongressen i Rotterdam – heriblandt undertegnede, Anne Green, fra Svendborg Danmark.

Årets konference var et hæsblesende bekendtskab med møder, sessioner, netværksaktiviteter og en behård logistik, så jeg prøvede at få så meget som muligt med. Alle indtryk, informationer og nye bekendtskaber skal nu kanaliseres over i det videre sektionsarbejde.

Stejl læringskurve

Jeg har deltaget én gang før i Athen WLIC 2019, men det er første gang, jeg har deltaget som nyvalgt medlem af en IFLA sektionskomité. Derfor var det med en lidt anden spænding og forventning, at jeg meldte min ankomst i kongrescenter Ahoy's lobby og fik mit konferencepas. Allerede inden min deltagelse fornemmede jeg hurtigt størrelsen af IFLA. Jeg fik tilsendt diverse informationsmaterialer og en "Professional Unit Welcome Guide" på små 30 sider, hvor jeg kunne blive klogere på IFLA's struktur, organisering, lingo, forpligtelser som medlem m.m.

Min kommende arbejdsgruppe – eller section – var hurtig til at byde mig velkommen i indledende zoom-møder, så jeg var godt klædt på allerede inden konferencen startede. Læringskurven var stejl, men utrolig spændende! Det officielle navn for min section er "Libraries for Children and Young Adults Section Standing Committee". Formålet med IFLA og dermed også min section er at fremme samarbejde og udveksling af viden mellem biblioteker og biblioteksprofessionelle over hele verden. IFLA arbejder for at styrke bibliotekernes rolle i samfundet, fremme adgangen til information, forbedre bibliotekstjenester og ressourcer globalt samt udvikle professionelle standarder for biblioteksarbejde – også når det gælder børn og unge.

På job for bibliotekerne i Rotterdam

Med et nyligt valg er der både medlemmer, der stopper, og medlemmer der starter, så for nuværende er arbejdet i min section præget af dette. Der skal dannes nye arbejdsgrupper til at varetage de otte projekter, der allerede er i gang, og det skal besluttes hvilke nye projekter sectionen vil arbejde med.

Jeg er trådt ind i arbejdet om Astrid Lindgren Memorial Award (ALMA) og forventer at indtræde i hvert fald i én arbejdsgruppe mere. Mit indtryk er, at af sectionen er yderst aktiv.

Som del af det store konferenceprogram i Rotterdam afholdt sectionen en velbesøgt session med omkring 200 fremmødte, der blev klogere på sectionens tredje udgivelse af *The World through picture books*, et kompendie med billedbøger fra hele verden og tilhørende kontaktinformation, hvis man ønsker mere viden eller at begynde et samarbejde. Traditionen tro var der også organiseret en Flash Mob på Rotterdam Centralstation, hvor flere hundrede fagfolk læste højt af billedbøger fra deres eget land med det formål at sætte fokus på højtlesning og vigtigheden i at dele fortællinger.

■ Bag den aktive børne- og unge section står ca. 20 medlemmer fra hele verden. Et inspirerende fællesskab med meget forskellige erfaringer fra deres respektive lande. Engagerede og energiske fagfolk, som alle hurtigt fik mig til at føle mig som en del af gruppen, hvilket kun har gjort min lyst til at kaste mig ind i arbejdet større - som temaet for årets IFLA konference siger: "Let's work together, let's library!"

■ ANNE GREEN

Afdelingsleder Svendborg Bibliotek
Libraries for Children and Young Adults Section Committee

Internationalt arbejde med IFLA

Biblioteksarbejde i internationalt regi er kun få forundt. I otte år har jeg været valgt ind under den globale biblioteksorganisation IFLA i den sektionsskomité, der har fokus på biblioteksbetjeningen af børn og unge.

Har det været spændende – JA. Har det gjort en forskel – ja, det jeg overbevist om, og det tror jeg! Sammen med komitéens andre kolleger, i alt 20 fra mange forskellige lande og med meget forskellig baggrund, har vi arbejdet ud fra et fælles ønske om at udvikle og styrke børnebiblioteker.

Praktisk planlægning og gyldne muligheder

En del af arbejdet har bestået i planlægning og afvikling af konferencer og workshops. Til IFLA's årlige WLIC (World Library and Information Congress) har sektionen stået for sessioner og altid afholdt oplæg, heldigvis med mange deltagere.

De store konferencer er en gylden mulighed for at selv at blive inspireret og samtidig til at formidle idéer. Mange byder ind med oplæg og små præsentationer af idéer og projekter. Mange biblioteksledere deltager og kan tage input med hjem til egne biblioteker. Til dette års konference i Rotterdam så jeg eks. en idé fra Chemnitz i Tyskland om det opsøgende arbejde, bøger bragt ud med lacykel.

Imellem de store kongresser afholdes et årligt arbejds møde planlagt af et sektionsmedlem i pågældendes land og kombineret med en konference for lokale bibliotekarer. Oplægsholderne er her medlemmer af sektionen. Selv har jeg holdt oplæg i flere forskellige lande som har været udfordrende og lærerigt, senest i Singapore tidligere i år.

Højdepunkter i biblioteksregi

Er der mange af. Et par helt specielle. I USA, Columbus Ohio, præsenterede jeg Odense Bibliotekernes Harry Potter Festival, som jeg var projektleder på. Dét at et bibliotek arrangerer en litteraturfestival er for mange stadig et nyt formidlingstiltag. Festivalen havde på det tidspunkt 15.000 deltagere og havde udviklet sig fra en lille event på et lokalbibliotek til en stor festival. Fokus for festivalen var og er stadig formidling af litteraturen, men tilsat live rollespil og med deltagelse af en række kulturinstitutioner i byen, et samarbejde som har bragt børnebiblioteket i fokus, både som eventarrangør og som kulturel samarbejdspartner.

I Japan, Tokyo, holdt jeg oplæg om vores børnehavebibliotekers Kænguruprojekt. I Odense har vi siden 2008 etableret børnehavebiblioteker, hvor materialerne er placeret i en imødekomende Kænguru centralt placeret i børnehaven. Også her oplevede jeg rigtig mange spørgsmål og stor interesse. Opsøgende biblioteksarbejde via børnehaverne med tilbud om lettilgængelige kvalitetsbøger til børn og forældre var også nyt for en del. I dag har Odense 60 kængurubiblioteker og samarbejder med Børn og Unge-forvaltningen om tilbuddet.

Da vores sektion under corona-pandemien stod for en online konference med 300+ deltagere holdt jeg oplæg om Odense Bibliotekernes tiltag med historiefortælling for børn i børnehaverne. Udklædt som Pippi og Manden med den gule hat turnerede jeg og en kollega rundt til børnehaver i Odense og fortalte histo-

rier – udendørs og med behørig afstand. Det affødte spørgsmål og diskussioner af, hvad man som bibliotek kunne foretage sig under pandemien.

■ I Rotterdam arrangerede sektionen en stor planlagt Flash Mob på Rotterdam Central Station. Omkring 200 bibliotekarer fra hele verden læste op af billedbøger på eget sprog. Her deltog jeg med *Mimbo Jimbo* sammen med min gode kollega Anne Green fra Svendborg, den nye danske repræsentant i Børn- og Unge-sektionen fra august.

■ **SØREN DAHL MORTENSEN**
Odense Bibliotekerne

Farvel til IFLA Public Library Section Goddag til IFLA Buildings & Equipment

Mit engagement i IFLA har først og fremmest givet mig et godt og vigtigt netværk både nationalt og internationalt, som jeg trækker på fra tid til anden, og som betyder meget for mig både professionelt og socialt.

Otte aktive og turbulente år

WLIC-konferencen i Rotterdam markerede for mit eget vedkommende skiftedag og stop som medlem af IFLA Public Library sektionens komité for at fortsætte som medlem af IFLA Building and Equipment sektionen. I mine år som medlem af Public Library sektionen har jeg særligt arbejdet for at styrke og promovere den internationale bibliotekspris IFLA Public Library of the Year Award, bidraget til arbejdet med opdatering af *IFLA/UNESCO Public Library Manifesto* og ikke mindst deltaget i vigtige drøftelser om blandt andet copyright, ytringsfrihed, e-bøger og digitale løsninger – og i øvrigt været med til at starte NINJA (Nordic IFLA Network) sammen med IFLA-medlemmer fra de nordiske lande.

Mine to valgrunder og otte år i Public Library sektion har været både spændende og interessante. Jeg har mødt mennesker fra hele verden, som brænder for biblioteker og for at gøre en forskel. Men det har samtidig været otte år præget af en verden i forandring med Corona epidemi, klimakrise og krige samt interne udfordringer i IFLA. Det påvirker naturligt de drøftelser, vi har på tværs af lande og regioner og betyder, at lige så meningsfuldt internationalt biblioteksarbejde opleves, lige så vanskeligt er det også til tider.

Jakob Lærkes har med stort engagement været ansvarlig for planlægning og gennemførelsen af IFLA-prisen Public Library of the Year Award. Her modtager Barcelonas Biblioteca Gabriel García Márquez prisen i Rotterdam 2023.

IFLA/UNESCO Public Library Manifesto blev først lanceret tilbage i 1949 som et dokument, der proklamerer UNESCOs tro på folkebiblioteket som ramme for inklusion, viden, kultur og uddannelse. Manifestet er løbende blevet opdateret i takt med at folkebiblioteker udvikler sig. I 2020 blev det besluttet at nedsætte en arbejdsgruppe til at vurdere, hvordan manifestet fremadrettet kunne afspejle den digitale udvikling. Udover Public Library sektionen, havde arbejdsgruppen repræsentanter fra The IFLA Policy and Advocacy team og The UNESCO Information for All Programme (IFAP). I 2022 kunne Public Library Sektion præsentere en opdateret version af manifestet, som kan læses på www.ifla.org

En pris og dens internationale betydning

Biblioteker er nogle af verdens mest besøgte kulturinstitutioner. Med IFLA Public Library of the Year Award hylder vi nye, fantastiske biblioteksbyggerier og sætter ikke mindst fokus på, hvad det giver til et samfund at investere i biblioteker og tænke dem ind som væsentlige drivere af en bys udvikling.

Jeg har været involveret i prisen siden 2015. Først som jurymedlem og de sidste tre år som juryformand. I 2016 blev prisen overdraget fra det Danske Kulturministerium til IFLA's tre sektioner Public Library, Buildings and Equipment og Metropolitan Libraries og med det danske softwarefirma Systematic som sponsor. Prisoverrækkelsen er i dag en af den kæmpestore WLIC konferences absolutte hovedevents, som hvert år tiltrækker et stort internationalt publikum – både på konferencen og via online-streaming. Det er jeg stolt af.

Arbejdet med Public Library of the Year Award håber jeg at fortsætte med i Buildings and Equipment sektionen. Jeg glæder mig til at bidrage med min viden og erfaringer inden for sektionens indsatsområder og til at lære af og blive inspireret af andre. Det var, som tingene har udviklet sig, oplagt at gribe muligheden for at fortsætte IFLA-arbejdet i den IFLA-komité, som beskæftiger sig med biblioteksrummet og alle dets aspekter. Jeg ser frem til mine næste fire år i IFLA.

■ **JAKOB LÆRKES**

Bibliotekschef Gladsaxe Kommune
IFLA Library Buildings & Equipment Section Committee

Bibliotekets rolle i samfundet

På IFLA 2023 verdenskongressen i Rotterdam med posterudstillingen *New Words for the Wild*, et nyt dansk formidlingsformat for børn.

Hvorfor rejse til Rotterdam for at deltage i World Library and Information Congress? Blandt andet for at præsentere projektet *Ud i naturen med litteraturen - Søvand og mosehuller*. Et samarbejde mellem Kertemind Bibliotekerne og forfatter og illustratør Helle Laursen. Projektet handler om børn, naturdannelse og litteraturformidling.

Poster Sessions

En IFLA kongres er propfyldt med møder og debatter med fokus på ny biblioteksudvikling blandt andet gennem en lang række posters med tilhørende talks. Vi havde fået mulighed for at præsentere vores danske projekt på en Poster Session, hvor det var ét ud af 200 udvalgte. At være med ved WLIC er også en mulighed for at se, hvad der rører sig internationalt i biblioteksverden. At se andre bibliotekers posters, biblioteksudstillinger samt lytte til de mange forskellige talks, der var alle dage under kongressen.

Vores overall oplevelse af de forskellige poster sessions var, at biblioteker verden over er utrolig enige om, hvad og hvor deres rolle er i samfundet. Hvilke opgaver de som institution skal løse, og hvordan man kan løse dem. Vi blev også opmærksomme på, at vi som bibliotekarer i Danmark er mere end godt med, når det handler om at udvikle og afprøve nye tiltag i biblioteks verden.

Der var meget interessant at iagttage på de forskellige poster sessions. Blandt andet er "Udebibliotek" stadig populært - som Strandbiblioteket og Bibliotekszyklen var det på Blågården/

Nørrebro's Bibliotek for nogle år siden. Makerspace er stadig det nye sort for nogle lande, og vi genfandt "Ord til mor" i en ny udgave i Tyskland.

Var der interesse for vores projekt? Ja, helt klart. Vi fik snakket med bibliotekarer fra Polen, Estland, NY City, Holland, UK og Californien blandt de mange, som besøgte Poster Sessionen.

Talks

Dem var der rigtig mange af, og mange af dem berørte temaer som AI og ChatGPT, hvordan biblioteket kan agere bæredygtigt, og hvordan de kan møde FN's verdensmål. Der var en generel usikkerhed og ubehag overfor AI og ChatGPT, nye digitale tjenester, og et gennemgående spørgsmål var, om vi som bibliotekarer klædt på til det?

IBBY - The International Board on Books for Young People - havde også en postersession med flere punkter på programmet. "Wordless books are not silent" var et af oplæggene. Om hvordan man på den italienske grænse-ø, Lampedusa har startet et bibliotek med bøger uden ord for at kunne tilbyde bådflugtninges børn en fælles læse-oplevelse og nyt fællesskab omkring bøger. Et andet oplæg havde fokus på litteraturformidling til børn. Det stod Claire fra Australien og Annie fra UK for. Her fortalte de om "The world through picture books" kataloget. Det står IFLA's sektion for børn og unge bag; det kom første gang i 2011, og er netop lanceret i en 3. version med "Librarians' favourite picture books from their country" fra 57 lande på 37 sprog og omfatter 530 bøger.

■ Det var to hektiske og spændende dage fyldt med ny viden, indtryk og i glimt byen Rotterdam med et kort besøg på det store hovedbibliotek. Fondsmidler fra Edvard Pedersens Biblioteksfond gjorde vores besøg på WLIC mulig. Se mere om vores eget danske formidlingsprojekt *Ud i naturen med litteraturen - Søvand og mosehuller* på www.hellesworkspace.dk.

■ **HELLE LAURSEN**

Kulturiværksætter

■ **DORTE RUGTVED**

Bibliotekschef i Kertemind

NÅR FÆLLESSKABER VISER VEJ TIL KLIMAHANDLING

Folk bekymrer sig i stigende grad om klima. Bibliotekerne har meget at bidrage med fra oplysning og viden, fra plan til handling.

Igen i år var bibliotekerne med til Klimafolkemødet i Middelfart med litterære events, debatter og en masse handlinger.

Vi klimahandler sammen

På tværs af generationer blev der klimahandlet i Middelfart, da 34.000 mennesker fra 31. august til 2. september lagde vejen forbi det store folkemøde. Netop klima er et af de emner, som folk bekymrer sig mest om. Derfor var mere end 30 biblioteker og et stort antal borgere med til at bemane Turkis Scene med en fælles mission om at skabe rum for debat, dialog og inspiration at handle på klima- og naturkriserne.

Fra klimabekymring til håb og handlemod

Vi har brug for flere bæredygtige partnerskaber, så under overskriften "Hvem har du kysset i din gadedør?" blev der sat fokus på erfaringerne fra UGE17 - og hvordan vi sammen kan løfte

samarbejdet endnu mere. Sammen med Dansk Kulturliv og klimapsykolog Solveig Roepstorff stillede bibliotekerne skarpt på, hvordan kulturen kan erstatte klimabekymringer med håb og handlemod.

Klimaforandringerne er ikke længere fremtid. De er i fuld gang, og er også blevet synlige og ekstreme. Derfor skal vi handle nu.

Fra plan til handling

Bibliotekernes vigtige rolle i det arbejde handler om at formidle viden og skabe folkelig opbakning til, at vi omstiller vores liv og levevis i en mere klodevenlig retning. Og det må meget gerne være noget, vi gør i fællesskab med andre.

For at vise hvordan vi mere konkret kan handle i stedet for kun at tale om det, blev teltet overtaget af unge og erfarne tøjaktivister fra Re:wair og SAMMEN OM VERDENSMÅL, som ikke bare snakker om kriserne, men tager kampen op mod modebran-

Hvem har du kysset i din gadedør – nye klimapartnerskaber: Fra venstre moderator Michel Steen-Hansen, Bent Mariager, Grønne Nabofællesskaber, Ulrik Kampmann, DFS, Pia Damsgaard, UGE17, og Thomas Sture Rasmussen, DB2030.

Hvad kan klimaaktivister lære af hinanden? Forfatter og debattør Carsten Jensen i diskussion med klimaaktivist Kristoffer.

chens fast-fashion ved at reparere og re-designe kasserede tekstiler. Ligesom man gør på en masse biblioteker i de mange lokale repair-cafeer og til upcycling events.

Gamle tandbørster og klude

Selvom vi elsker genbrug, behøver motivet jo ikke være det. Derfor hev vi gamle tandbørster og klude, lidt vandbaseret trykfarve og en gammel trykpresse frem for at snitte og trykke vores helt eget kunstneriske udtryk i Snitteriet Studios collografi-værksted. De kreative værksteder faldt i god jord, og det samme gjorde samtalesalonen med nogle af de vigtigste aktører i den grønne omstilling. Nemlig de mange seniorer som handler for klimaet og naturen – og er med til at sikre regenerativ trivsel. De mener, der er så meget andet, vi kan gøre, når vi dropper flyveturene og vores materielle overforbrug. Vi kan f.eks. reparere tekstiler og elektronik i stedet for at smide det i skraldespanden. Og vi kan bruge mere tid i naturen, som vi samtidig kan give en hjælpende hånd ved at plante flere træer og slippe naturen fri.

Poetry Slam og grønne forfattere

Det var ikke kun debatter og kreative workshops, som trak fulde huse. Fredag morgen kl. 9.00 var teltet fyldt med unge skoleelever, som ville se de kendte rappere battle om klima og personlige kriser. På trods af tidspunktet var stemningen næsten euforisk, og der gik ikke længe, før der var kø foran teltet. Også Car-

sten Jensen, Kim Blæsbjerg og Villads Andersen tryllede med ord og veloplagede svar, da de gæstede bibliotekernes telt. Både i debatter og forfattersamtaler var der bred enighed om, at vi blandt andet kan erstatte klimaskadelig levevis gennem litteratur og kunstneriske indslag, som skaber ny indsigt, forundring, glæde og nysgerrighed.

Vi spiser og handler sammen – og siger tak!

Til fællesspisningen torsdag aften kiggede 100 mennesker forbi for at få klimavenlig mad og nye venner. Alle var trukket i arbejdstøjet for en klodevenlig fremtid, og de fleste tog derfra med et navn og ansigt på nye oplagte samarbejdspartnere. Fredag rundede vi af med bajere, vand i litervis og aggressivt broderi i fint selskab med tekstildesigner Jane Ingerslev, som hjalp os med at brodere vrede og håbefulde klimastatements. Og det var hele besværet værd, fordi det gav os handlemod til at fortsætte arbejdet.

Arrangørerne bag Klimafolkemødet 2023 stillede et stort telt og scene, en lydtekniker og fem frivillige hjælpere til rådighed helt gratis, og fortjener en meget stor tak for den mulighed. Igen i år sikrede Kamilla Uttrup bibliotekerne Klimafolkemødets bedste beliggenhed: Et kæmpe telt og et stort antal litterære og meget velbesøgte events. Et velforberejdet sekretariat og et stort antal frivillige var med til at sikre at bodholdere, sceneværter og de 34.000 besøgende tog berigede og begejstrede derfra.

■ Klimafolkemødet var sjovt, fyldt med inspiration, viden og handlinger, som gav håb og handlemod til både folk og biblioteker. På gensyn til Klimafolkemødet 2024 den 29. til 31. august 2024.

■ **KIRA GILLING HANSEN**
Tænketanken Fremtidens Biblioteker
Sammen om verdensmål
■ **THOMAS STURE RASMUSSEN**
Verdensmålskoordinator
Fotos: Kira Gilling Hansen/Claus Fisker
Klimafolkemødet.dk

Klimaet skal på dagsordenen nu

Politisk fokus og bred folkelig opbakning er helt nødvendig.

Formålet med Klimafolkemødet er at skabe løsninger på klimaudfordringen og inspirere både borgere, beslutningstagere, virksomheder og organisationer til handling, lyder det fra holdet bag Klimafolkemødet på KulturØen i Middelfart.

– **Vi løser ikke klimakrisen** ved kun at turde drømme stort, vi skal også turde handle stort. Debatter, oplæg og diskussioner har summet rundt omkring i teltene og i gaderne. Det vidner om, at drivkraften, lysten og velviljen bobler derude.

Det, at så mange mennesker bruger tre dage på at drøfte og debattere klima, bekræfter mig i, at vi har fat i det helt rigtige. Klimafolkemødet er både folkeligt, politisk og fagligt. Vi er sat i verden for at skabe fælles resultater, siger Middelfarts borgmester Johannes Lundsfryd Jensen (A), der er glad for den store deltagelse i Klimafolkemødet.

– **Det var en stor fornøjelse at deltage** i dette års Klimafolkemøde og opleve debatteren og den store vilje til klimahandling blandt de mange deltagere og arrangører. Det i sig selv gør Klimafolkemødet til en succes.

Jeg glæder mig over det rekordstore deltagerantal, selv om jeg må indrømme, at det ikke kommer bag på mig.

Vi ved fra vores seneste klimaanalyse, at danskerne mener, at klimaforandringer er det mest alvorlige problem, verden står over for. Det er i den grad noget, danskerne bekymrer sig om, og den store opbakning til Klimafolkemødet viser, at der er brug for en begivenhed som Klimafolkemødet, der kan sætte klimaet på dagsordenen og inspirere og motivere til mere klimahandling, understreges det af Stephanie Lose (V), formand for regionsrådet i Region Syddanmark.

I 2019 indgik Region Syddanmark og Middelfart Kommune en strategisk samarbejdsaftale om at løfte Klimafolkemødet i Middelfart fra at være en lokal begivenhed til at være en national begivenhed. Følg med på klimafolkemoedet.dk.

/HN

FOKUS PÅ KUL

Det blev for 10. gang tre aktive dage med stærke kulturstemmer, fællesskab og masser af kulturoplevelser.

Kultur mødet på Mors samlede i år hele 35.000 deltagere i dagene fra den 24. til 26. august. En meget stor og bredt sammensat gruppe af politikere, folk fra kulturverdenen og selvfølgelig tusindvis af kulturinteresserede danskere. Blandt de over 500 arrangementer var også denne gang en række stærke biblioteksarrangementer.

Med kulturens værdi og Norden, som et overordnet fokus, satte kultur mødet i august også fokus på en mere grøn fremtid.

At lede med verdensmålene

De danske folkebiblioteker på Kultur mødet Mors havde igen i år egen scene ved Kultur Pladsen. De fleste danskere er optagede af klodens fremtid og kender til FN's 17. verdensmål, men hvilken rolle spiller kulturen? Det er der politisk fokus på, men er der også tilstrækkelig ledelsesmæssigt fokus?

Kulturen engagerer og inspirerer, men hvordan kan vi få flere borgere, kunstnere og institutioner til at tage del i at nå verdensmålene?

Ud fra et ledelsesmæssigt perspektiv er der en masse potentialer, men også udfordringer fastslog et panel med Steen Hildebrandt, professor i organisations- og ledelsesteori, Birgitte Kehler Holst, projektleder i Museernes Grønne Akademi, Organisationen Danske Museer (ODM), Pia Henriette Friis, formand Bibliotekschefforeningen og bibliotekschef Kolding Kommune, Paw Østergaard Jensen (A), formand Danmarks Biblioteksforening og socialudvalgsformand Albertslund Kommune og Thomas Sture Rasmussen, verdensmålskoordinator Danmarks Biblioteksforening. De blev grillet af moderator Julie Lindegaard.

Ledelsesguru Steen Hildebrandt fremhævede kulturens rolle generelt - og bibliotekernes opgave i særdeleshed, når det gælder om at skabe folkelig opbakning og en bæredygtig fremtid.

KULTURENS ROLLE

Stort fremmøde til Kulturmødet og til debatterne i Bibliotekernes telt.

Der er ledelsesmæssige potentialer i kultur og grønt fokus, men også udfordringer, lød det fra paneldebatten med bl.a. Steen Hildebrandt og repræsentanter fra biblioteker og museer.

Louise Eltved Krogsgaard interviewes om Brønderlev Forfatterskoles 10 år.

Kulturens samfundsværdi

Kulturens betydning har fået en central plads i regeringens planer for de kommende år. Blandt initiativerne er bl.a. kulturpasset, som skal engagere flere unge i kulturlivet. Hvordan sikrer vi det har den ønskede effekt? Og kan man måle værdien?

Nogle af dansk kulturlivs meningsdannere var inviteret og drøftede, hvordan vi skaber en sammenhængende indsats, der kan gøre en forskel for de danske kulturinstitutioner til gavn for borgerne. Det var (foto set fra højre) Charlotte Broman Mølbæk (F), medlem af Folketinget og kulturordfører, Lene Struck-Madsen, direktør Applaus, undertegnede Michel

Steen-Hansen, Peter Westphael, teaterdirektør Randers Teater og talsperson Scene Net samt Lean Milo (M), medlem af Folketinget og kulturordfører. Moderator Julie Lindegaard styrede slagets gang.

Kulturmødet Mors er Danmarks samlingssted for samtalen om kunst og kultur. Det er her, at vi samler kunstnere, magthavere, meningsdannere og borgere for at tage temperaturen på aktuelle temaer i kulturdebatten og bliver klogere i fællesskab. Næste års Kulturmøde finder sted fra den 22. til 24. august i 2024, følg med på kulturmoedet.dk.

■ MICHEL STEEN-HANSEN

Direktør, Danmarks Biblioteksforening

Fotos: Line Dalbro Schaumann

En sammenhængende indsats mellem aktører på kulturområdet er nødvendig. Hvordan skaber vi den, drøftede panelet med kulturordførere fra Folketinget.

LANCERING AF SEGMENTERINGSUNDERSØGELSEN 2023 "BIBLIOTEKSBRUG I DAG OG I MORGEN"

Den 8. november i Vartov, København.

På dagen skal vi blandt andet se nærmere på den nyeste viden om biblioteksbrugere, ikke-brugere og biblioteksbrug i Danmark, og vi skal diskutere, hvordan man som institution arbejder målrettet med brugergrupper, og hvorfor dette er vigtigt, når man er en institution for alle.

Mød blandt andre museumsdirektør for Trapholt, Karen Grøn, og teaterchef på Det Kongelige Teater, Kasper Holten, når vi skal høre om deres strategiske overvejelser og erfaring med at arbejde med målgrupper, øge besøgstal og nå forbeholdne brugergrupper, der ikke troede, at hverken ballet eller kunstmuseer var noget for dem.

Læs mere på FremtidensBiblioteker.dk/biblioteksbrug

Afsender:
Danmarks Biblioteksforening
Farvergade 27 D, 2. sal,
1463 København K